

Rätt att inrätta professurer

Högskoleverkets prövning av Höskolan i
Kalmar, Karlstad, Växjö, Örebro samt
Mitthögskolan och Mälardalens högskola

Rätt att inrätta professurer

– Höskoleverkets prövning av Höskolan i Kalmar, Karlstad, Växjö,
Örebro samt Mitthögskolan och Mälardalens högskola

Producerad av Höskoleverket i augusti 1996

Höskoleverkets rapportserie: 1996:24 S

ISSN 1400-948X

ISRN HSV-R--96/24--SE

Innehåll: Bedömnings- och utredningsavdelningen

Form: Informationsavdelningen

Tryck: Printgraf, Hägersten, augusti 1996

Innehåll

Förord	5
Kriterier för inrättande av professorer	6
Bedömning av ansökan från Högskolan i Kalmar om rätt att inrätta professorer	14
Bedömning av ansökan från Högskolan i Karlstad om rätt att inrätta professorer	18
Bedömning av ansökan från Högskolan i Växjö om rätt att inrätta professorer	32
Bedömning av ansökan från Högskolan i Örebro om rätt att inrätta professorer	42
Bedömning av ansökan från Mitthögskolan om rätt att inrätta en professur	53
Bedömning av ansökan från Mälardalens högskola om rätt att inrätta professorer	56
Sammanställning över professorer, med fakultetsanknytning, som Höskoleverket givit högskolor rätt att inrätta	62
Bilagor: Höskoleverkets beslut	65

Förord

Högskoleverket har sedan den 1 juli 1995 i uppdrag att ge rätt till inrättande av professurer vid högskolor utan egen fakultet. Syftet med den föreliggande skriften är att redovisa Högskoleverkets arbete med denna uppgift. Enligt den proposition (prop. 1994/95:100, sid 103) som ligger till grund för riksdagsbeslutet om inrättande av professurer vid de mindre och medelstora högskolorna anges det huvudsakliga motivet vara att stärka forskningsanknytningen i grundutbildningen. Av högskoleförordningen, 4 kap, 3 §, framgår att Högskoleverket skall ge ett sådant tillstånd om forskningens kvalitet och omfattning inom det aktuella vetenskapsområdet vid högskolan är tillräcklig.

Högskoleverket tillförordnade hösten 1995 professor Madeleine Leijonhufvud, Stockholms universitet, att leda en expertgrupp bestående av professorerna Daniel Jagner, Göteborgs universitet/Chalmers tekniska högskola, Gunnar Persson, Umeå universitet (senare även Högskolan i Luleå) och Lars-Göran Stenelo, Lunds universitet med utredaren Maivor Sjölund, Högskoleverket, som sekreterare. Gruppens uppdrag är att göra bedömningar av de professurer som högskolorna ansöker om att få inrätta. Gruppen avger därefter, till Högskoleverket, förslag till beslut.

Gruppen har under det gångna läsåret 1995/96 avgivit en promemoria över kriterier som ligger till grund för bedömningarna. Likaså har ansökningar från högskolorna i Kalmar, Karlstad, Växjö och Örebro, samt Mitthögskolan och Mälardalens högskola om rätt att inrätta professurer behandlats. Gruppen har besökt dessa högskolor, träffat högskolornas ledare, ämnesföreträdare och studenter. Gruppen har även tittat på lokaler, laboratorier och bibliotek samt tagit del av dokumentation om verksamheten vid respektive högskola.

Rapporten innehåller Bedömningsgruppens promemoria över kriterier för inrättande av professurer och gruppens förslag till beslut för inrättande av professurer på de ovan nämnda högskolorna. Den avslutas med Högskoleverkets beslut rörande respektive högskolas rätt att inrätta professurer.

Stockholm i augusti 1996

Agneta Bladh
generaldirektör

Kriterier för inrättande av professurer

Den av Högskoleverket tillförordnade bedömningsgruppen för inrättande av professurer vid högskolor utan egen fakultet har i uppdrag att förbereda Högskoleverkets beslut beträffande inrättande av professurer vid högskolor som saknar egen fakultet. Uppdraget innebär att gruppen skall a) utveckla kriterier som skall ligga till grund för bedömningarna om inrättande av professurer och b) att förbereda Högskoleverkets beslut om rätt att inrätta professurer vid högskolor som sökt sådan rättighet.

Gruppens principdiskussion har sin utgångspunkt i det synsätt den anlägger vid genomförandet av uppdraget att granska ansökningar från mindre och medelstora högskolor att få inrätta professurer. Gruppen har haft diskussioner med ett antal företrädare för högskolesektorn vid en av Högskoleverket anordnad konferens 1996-01-29. Synpunkter som framkommit vid detta och tidigare anordnade möten med företrädare för högskolesektorn har beaktats. Gruppen har även inhämtat synpunkter och information under de besök som gjorts vid högskolor som sökt om att få inrätta professurer.

Motivet för att inrätta professurer vid högskola utan egen fakultet är enligt propositionen grundutbildningens behov av forskningsanknytning. Gruppen har i detta sammanhang inte tagit ställning till behovet i en bredare mening, dvs om det finns ett nationellt behov av fler professurer i ämnet X, inte heller om behovet har speciell relevans för den region som högskolan är belägen i. I den decentraliserade beslutsmodell som råder inom högskolesektorn är det varje högskolas ansvar att fatta beslut om det långsiktiga värdet av att inrätta en professur i ett visst ämne. Det är därvid viktigt att beakta att det söktryck som idag finns från studenterna i vissa ämnen kan komma att förändras över tid, bl a med hänsyn till möjligheterna att få arbete efter avslutad utbildning. Den risk för överetablering av professurer i vissa ämnen som finns till följd av strukturen på dagens söktryck måste varje högskola själva bedöma. Det är angeläget att beakta att uppbindning av resurser i nu aktuella professurer kan minska möjligheten att längre fram etablera professurer i då mer aktuella och eftersökta ämnen.

Högskolorna ansöker i många fall om att inrätta professurer i samma ämnen. Det innebär att vissa ämnen på relativt kort sikt kan tillföras ett flertal professurer. Bedömningsgruppen har i detta sammanhang inte tagit ställning till kvaliteten i rekryteringsbasen, dvs om det finns ett tillräckligt antal professorskompetenta forskare inom ett visst ämne som kan tänkas söka professuren. Det ankommer på respektive tjänsteförslagsnämnd att avgöra om kompetensen hos de sökande håller en internationell nivå. Ansvaret för att kvalitetskraven upprätthålls genom hela proceduren ligger på högskolans egna organ. Det är i rekryteringssituationen centralt att inte endast välja den bland de sökande som är mest kvalificerad utan också att beakta att en nivå i paritet med nationella och internationella kvalifikationskrav upprätthålls.

Inrättande av professurer

Bestämmelserna för inrättande av professurer finns i högskoleförordningen 4 kap, 3 §.

”Tjänster som professor får inrättas vid en sådan högskola till vilken en fakultet är knuten eller där konstnärligt utvecklingsarbete bedrivs.

Efter tillstånd av Högskoleverket i fråga om varje tjänst får tjänster som professor inrättas också vid andra högskolor. Högskoleverket skall ge ett sådant tillstånd, om forskningens kvalitet och omfattning inom det aktuella vetenskapsområdet vid högskolan är tillräcklig. Av tillståndsbeslutet skall framgå till vilken fakultets verksamhetsområde tjänsten skall höra, varvid avvikelser från bilaga 2 får göras.”

Enligt den proposition som ligger till grund för riksdagsbeslutet angående inrättande av professurer vid de mindre och medelstora högskolorna anges det huvudsakliga skälet vara att stärka forskningsanknytningen i grundutbildningen.

”För att stärka grundutbildningens forskningsanknytning föreslås att mindre och medelstora högskolor - efter prövning - skall ges möjlighet att inrätta professurer”
(Prop. 1994/95:100, sid 103).

I propositionen anges två vägar att nå en sådan stärkt koppling mellan grundutbildning och forskning:

”Detta bör ske dels genom att dessa högskolor erbjuds möjlighet att själva inrätta och tillsätta professorer, dels genom ett stärkt kontaktnät mellan dessa högskolor och universitet och högskolor med fakultet ” (Prop. 1994/95:100, sid 104).

Mot bakgrund av riksdagsbeslutets utformning har gruppen utgått från grundutbildningens behov av forskningsanknytning. Detta behov har vi i vår principdiskussion ställt mot en bedömning av den befintliga kvaliteten och omfattningen i forskningen. Vid den senare bedömningen har vi särskilt beaktat utvecklingsmöjligheterna, dvs vad som kan betecknas som ”potentialen” i fråga om forskning i ämnet vid den aktuella högskolan. Forskningsverksamheten ses som ett brohuvud för att förstärka forskningsanknytningen i grundutbildningen. Härvid är högskoleledningens ambitioner och långsiktiga prioriteringar av stor vikt. Det kan gälla en intern omfördelning av resurser för att stödja underfinansierade ämnen, t ex språk.

Förordningens utgångspunkt om att det vid en högskola redan skall finnas forskning av tillräcklig kvalitet och omfattning kan tyckas motsägelserfull. Mot detta kan anföras att en ensam professur i ett i övrigt forskningspassivt ämnesområde knappast kan vara av större nytta. Det ankommer på högskolorna att genom rekrytering och andra åtgärder initialt stödja de forsknings-svaga områdena de anser vara av långsiktig strategisk betydelse.

Kriterier

Grundutbildningens behov:

1. Aktiviteten på C- och D-nivån

Beträffande grundutbildningens behov av forskningsanknytning har bedömningsgruppen i första hand fäst avseende vid antalet studerande på nivån 41-80 poäng (dvs C- och D-kurser) i det aktuella ämnet vid högskolan.

En faktor som i detta sammanhang kan beaktas är examensfrekvensen främst på C- och D-nivån. Ett sätt att mäta denna är att se på relationen årsstudieplatser - helårsprestationer. Detta mått måste dock användas med stor försiktighet eftersom det inte mäter de kvalitativa aspekterna på utbildningen.

2. Magisterexamensrättigheter

Rättigheter att utfärda magisterexamen i visst ämne är enligt gruppens bedömning ett centralt kriterium.

Vetenskaplig kvalitet, omfattning och miljö:

Beträffande den befintliga och potentiella kvaliteten i högskolans verksamhet har gruppen utgått från följande faktorer:

1. Lärarnas kompetens utgör det mest centrala kriteriet. Detta kriterium har flera komponenter:

a. Akademiska meriter, dvs förekomsten av disputerade lärare och lärare med docentkompetens samt biträdande professorer.

b. Lärarnas möjligheter till kompetensutveckling. Det rör de disputerade lärarnas möjligheter att forska i tjänsten. För de odisputerade lärarna gäller det deras möjligheter att aktivt delta i forskarutbildning.

Beträffande lärarnas kompetens går det inte att dra någon skarp gräns mellan kvantitet och kvalitet. Antalet disputerade lärare i ett visst ämne är en viktig kvalitetsvariabel i sig, liksom djupet och bredden i deras forskningsmeriter.

c. Lärarnas publicering. Det gäller kvantitet i form av böcker och publicerade artiklar liksom deras kvalitet. I det senare fallet kan ofta kvaliteten bedömas utifrån vilka nationella och internationella tidskrifter artiklarna är publicerade i, dvs om de genomgått en vetenskaplig granskning före publicering. Här bör dock skillnader mellan ämnen beaktas.

d. Nationella och internationella kontakter och nätverk. Även förekomsten av gästföreläsare, nationella eller internationella, är ett kvalitetskriterium, liksom gemensamma seminarier med andra universitet eller högskolor, nationellt eller internationellt. Detta kan ske genom att man reser till varandra och träffas, videokonferenser, e-mail, internet etc. Överhuvudtaget är frågan om lärarnas nätverk utanför den egna högskolan en central faktor. Den avvägning som här får göras är i vad mån den egna mindre miljön kompenseras med ett livaktigt nationellt och internationellt kontaktnät.

2. Förekomsten av högre seminarier.

Även vid högskolor utan fasta forskningsresurser förekommer så högre seminarier. Vanligen träffas högskolans lärare och doktorander, med hemvist vid högskolan, samt studenter på C- och D-nivån för att diskutera egna utkast, rapporter och projekt/examensarbeten.

De högre seminarierna kan äga rum ämnesvis eller, om det är för få individer i ett ämne, gemensamt för en grupp närliggande ämnen. I det senare fallet handlar det om att i en flervetenskaplig miljö skapa den kritiska massa av idéer och perspektiv som är nödvändig för en dynamisk forskningsmiljö. Bedömningsgruppen har här att ta ställning till bredden och djupet i verksamheten. Den flervetenskapliga miljön kan skapa mångfald och perspektiv på forskningsproblemen. Samtidigt måste en avvägning göras mot den fördjupning av metoder och teorier som ett ämne kan erbjuda. Den vetenskapliga produktionen är idag långt mer omfattande än för några decennier sedan. Forskningens specialisering innebär att det är allt svårare för en ämnesföreträdare att hålla kontakten med forskningsfronten inom alla de specialinriktningar som finns inom det egna ämnet.

3. Uppsatser på C- och D-nivån

Kvaliteten på uppsatser författade på C- och D-nivån är ett kvalitets-kriterium.

4. Ekonomiska och fysiska resurser

Det är av största vikt att grundutbildningen kan genomföras på ett kvalitativt tillfredsställande sätt för att kunna utgöra bas för en god forskningsöverbyggnad. Grundutbildningen måste därför ha ekonomiska resurser för att kunna anställa tillräckligt antal lärare och genomföra undervisning i den utsträckning som krävs för att nå acceptabla resultat. Det problem som här berörs gäller framför allt de främmande språken, som med dagens prislappssystem inte har tillräckliga statliga resurser för att kunna utföra sitt ”dubbla uppdrag”, dvs att både meddela teoretisk undervisning och bedriva muntlig och skriftlig språkfärdighetsträning. Vikten av att detta problem måtte lösas har med stor skärpa framhållits i den nyligen framlagda nationella utredningen om forskarutbildningen inom det språkvetenskapliga området (”Ekonomi på institutionerna”, sid 40-41). En bedömning har gjorts av i vilken utsträckning de enskilda högskolorna med stöd av lokala medel har tillfört språkämnen tillräckliga grundutbildningsresurser.

En bedömning har likaså gjorts av om behovet av lokaler är rimligt tillgodosett. För experimentella ämnen skall det finnas laboratorier i sådan omfattning och av sådan kvalitet att de är i paritet med motsvarande faciliteter vid universiteten.

5. Bibliotek

Även bibliotekets lokaler med antal läsplatser, grupprum och dator-kommunikation i vid bemärkelse har ingått i bedömningen. Gruppen har även sett på bokanslagets storlek och högskolans IT-policy. Även här får som regel en avvägning göras mellan det traditionella bokanslagets storlek och den utveckling som skett beträffande högskolans och dess studenters tillgång till nationella och internationella databaser, elektronisk tillgång till tidskrifter och andra tjänster. Även möjligheterna till interurbanlån har beaktats. Samtidigt bör bibliotekets funktion som mötesplats beaktas som en viktig del av en högskolas miljö.

6. Ämnesbestämning av professorer

I 4 kap 20 § Högskoleförordningen föreskrivs, att ämnet för en tjänst som bl a professor skall bestämmas innan tjänsten kungörs ledig. Bedömningsgruppen granskar huruvida den tilltänkta ämnesbeskrivningen är rimlig sett utifrån ämnets bredd och djup. För specialiserade professorer beaktar bedömningsgruppen huruvida motsvarande ämnesbeskrivning finns representerad nationellt eller internationellt.

7. Forskningsinriktning

Det finns ett värde i om en högskola strävar mot att utveckla en eller flera samordnade forskningsinriktningar. En intellektuellt sammanhållen miljö med en gemensam teoretisk/metodologisk bas har visat sig vara en mer fruktbar miljö för doktorander än miljöer som saknar en gemensam plattform.¹

¹ se Bennich-Björkman, L 1996. Promoting Progress in the Social Sciences: Institutional choices and scholarly performance in Swedish university departments. (Forthcoming)

Fyra beslutssituationer

De avvägningar och de problem som bedömningsgruppen har att ta ställning till kan beskrivas på följande sätt:

		Befintlig kvalitet och omfattning	
		Hög	Låg
Grundutb. behov	Stort	ruta 1	ruta 2
	Litet	ruta 3	ruta 4

Ruta 1 Hög befintlig kvalitet och stort behov i grundutbildningen

Denna beslutssituation är oproblematiske. I de fall där grundutbildningens behov är stort och den befintliga kvaliteten i ämnet är hög bör en professur inrättas.

Ruta 2 Låg befintlig kvalitet men stort behov i grundutbildningen

Avvägningarna i denna beslutssituation är mer grannliga. Det stora behovet i grundutbildningen väger tungt i bedömningen. Problemet med en låg kvalitet kan betraktas på två sätt. Det ena är att inte inrätta en professur på grund av den låga kvaliteten i verksamheten. Det andra sättet är att stärka kvaliteten genom att inrätta en professur. Men det kan inte förutsättas att en solitär professur kan kompensera en låg nivå och skapa de förutsättningar som grundutbildningen behöver. Här måste en avvägning av hela miljön vid högskolan göras. En central fråga är om professuren ingår i ett större professorsprogram vid högskolan med professorer i angränsande ämnen som kan tänkas stötta varandra och gemensamt skapa en bra miljö. Det kan även förhålla sig så att inrättandet av en professur kommer att underlätta högskolans rekrytering av disputerade och docentkompetenta lärare.

En bedömning måste göras i varje enskilt fall huruvida det finns en utvecklingspotential som inrättandet av en professur kan tänkas stärka och högskolan därmed tillföras fortsatt forskningskompetens.

Ruta 3 Litet behov i grundutbildningen men hög kvalitet i den befintliga verksamheten

Om det inte föreligger ett behov i grundutbildningen, p g a få studenter, saknas det enligt riksdagsbeslutet grundläggande skäl för att inrätta en professur. Ett stärkande av forskningsmiljön som sådan ligger utanför bedömningsgruppens mandat och uppgift.

Ruta 4 Litet behov i grundutbildningen och låg kvalitet i den befintliga verksamheten

Denna beslutssituation får anses oproblematiske. Eftersom behovet i grundutbildningen är lågt, p g a få studenter, finns det inga starka motiv att i den nu aktuella ordningen stärka kvaliteten i den befintliga verksamheten. Utan en konstaterad forskningspotential skulle en sådan satsning med stor sannolikhet misslyckas.

Av det ovan anförda, beträffande kriterier och beslutssituationer, framgår att frågan om inrättande av professorer inte kan hanteras genom upprättandet av checklista med (kvantitativa)kriterier. Det går inte heller att sätta upp generella kriterier eller mål för högskolorna och deras ämnesinstitutioner om vad som exakt erfordras för att i framtiden få inrätta en professur. Varje tilltänkt professur måste bedömas för sig och en rad avvägningar är nödvändiga i varje enskilt fall.

Bedömning av ansökan från Högskolan i Kalmar om rätt att inrätta professorer

Regnr 65-137-95, 1996-04-30

Ansökan från Högskolan i Kalmar om rätt att inrätta professorer

Högskoleverket har till bedömningsgruppen överlämnat en framställning från Högskolan i Kalmar om rätt att inrätta professorer i företagsekonomi med inriktning mot management och IT samt i teknisk miljövetenskap.

Bedömningsgruppen har tagit del av en omfattande dokumentation om högskolan, särskilt rörande de ämnen ansökan avser. Gruppen har vidare gjort ett besök vid högskolan den 18 januari 1996 och träffat högskolans ledning samt företrädare för lärare, forskare och studenter inom de aktuella ämnesområdena.

Efter en allmän beskrivning av högskolan följer här nedan beträffande envar begärd professur bedömningsgruppens kommentar och förslag till beslut.

Allmän beskrivning

Studenter

Högskolan i Kalmar har 4 200 studenter. Dessutom finns 29 forskar-studerande med hemvist på högskolan.

Magisterexamen

Högskolan har magisterexamensrätt i följande ämnen:

Lärare

Av lärarkåren har 21 procent forskarexamen. Högskolans adjunkter ges ekonomiskt stöd så att de kan genomgå forskarutbildning. Högskolan har dessutom åtta doktorandtjänster.

Högskolan i Kalmar har genom avtal med annat lärosäte tre professorer, varav två under tillsättning. Det är en professur i biokemi knuten till fakulteten i Lund och en professur i akvatisk ekologi knuten till fakultet i

Stockholm. Båda dessa professurer har haft en hög frekvens av sökande med hög kompetens. Den tredje professuren är i naturresurshushållning (med Erik Arrhenius som innehavare).

Policy

Professorsprogrammet vid Högskolan i Kalmar syftar till att inrätta professurer i biomedicin, biologi, miljö-energisystem, företagsekonomi, pedagogik, automation och teleteknik. Programmet finansieras i huvudsak av länsstyrelse och kommuner. En vision för framtiden är att få ca 10-12 professurer finansierade via statliga anslag.

Högskoleledningens ambition är att profilera högskolan mot naturvetenskap och teknik. Man vill skapa en samlad sydostkompetens inom dessa områden. Denna del av högskolans verksamhet är redan idag så väl utvecklad att man skulle kunna bedriva forskarutbildning med examensrätt, menar högskoleledningen. Genom samverkan med andra högskolor och universitet vill man även åstadkomma bredd i verksamheten.

De doktorander som är verksamma vid högskolan inom naturvetenskap och teknik är knutna till fakulteterna i Linköping, Lund, Stockholm och Göteborg. Huvuddelen av utbildningen bedrivs dock i Kalmar. Högskolan har hittills ordnat fem olika kurser inom forskarutbildningen.

De studenter som har lämnat Kalmar för att bedriva forskarutbildning vid någon av landets fakulteter har varit framgångsrika. Det gäller framför allt studenter från de naturvetenskapliga ämnena. Ett 15-tal har disputerat.

Högskolan i Kalmar fyller ett nationellt behov med sin inriktning, men framförallt ett regionalt behov. Högskoleledningen menar att högskolan måste uppfattas som nyttig i den egna regionen. Det finns idag ett regionalt behov av fler ekonomer. Kalmar ligger här långt under riksgenomsnittet. Detta är ett motiv för att inrätta en professur i företagsekonomi.

En professur i pedagogik motiveras utifrån lärarutbildningens behov. Det är framför allt frågor i skärningen mellan pedagogik och teknik som högskolan vill utveckla. Hur förmedlar man kunskaper om ny teknik?

Professorerna behövs främst för att stärka kvaliteten i grundutbildningen men också för att tillmötesgå intresset i regionen. Men det behövs även

professorer för att underlätta rekrytering av docentkompetenta forskare. Det är idag svårt att rekrytera denna kategori när det inte finns en institution med en professor. Biblioteket köper in den litteratur som lärarna beställer. Bibliotekarien påpekade att det är svårt för en ung högskola att bygga upp ett stort referensbibliotek på grund av att förlagen inte tillhandahåller äldre böcker. Istället satsar högskolan på IT, CD-rom och nätverk. Anslaget till bibliotek är 2,1 milj/år.

Professur i företagsekonomi

Högskolan ansöker nu om att få inrätta en professur i företagsekonomi med inriktning mot organisation/management.

Ämnet företagsekonomi ingår i Institutionen för samhällsvetenskap med ekonomi. Bland universitetslektorerna är tre disputerade i företagsekonomi, varav två har docentkompetens. Två personer är Ph D. En lärare har disputerat i nationalekonomi. Övriga elva lärare har grundexamina och befinner sig under forskarutbildning. Tre av dessa arbetar på halvtid.

Ovannämnda lärare är verksamma på ekonom-, marknadsförings- och turismekonomiska programmet samt magisterprogrammet i företagsekonomi. Till denna lärarstab tillkommer ett antal andra lärare från icke-ekonomämnen.

Antalet helårsstudenter är 836. Vid institutionen antas varje år 140 studenter på de olika programmen. Hösten 1995, sedan rätt till magisterexamen i företagsekonomi erhållits, startade ett magisterprogram med inriktning mot organisation, ledarskap och management. Trettio st antas på magisterprogrammet. (Eventuellt kommer denna siffra att fördubblas.) Sexton magisterexamina har utfärdats under 95/96.

Institutionen har arrangerat två forskarkurser (5 p) under 94/95 och 95/96.

Åtagandet på magisternivå – och därmed således ytterligare behov av vetenskapligt högkompetenta lärare – kommer att vara mellan trettio och femtio studenter. Den nuvarande lärarstaben torde ha tillräcklig kompetens inom det område som professuren avser för att kunna klara av detta åtagande.

Mot bakgrund av att institutionens åtagande på de högre grundutbildningsnivåerna är hanterligt med den nuvarande lärarstaben och med hänsyn till det tveksamma i att inrätta en enda professur inom ett brett samhällsvetenskapligt utbildningsområde bör inrättandet av den aktuella professuren inte ske.

Förslag: Högskolan i Kalmar ges för närvarande inte rätt att inrätta en professur i företagsekonomi.

Professur i teknisk miljövetenskap

Vid institutionen för naturvetenskap och teknik finns disputerade lärare i naturvetenskapens huvudområden biologi, fysik, kemi och geovetenskap. Forskningen inom dessa områden är i många fall miljörelaterad och med internationell publicering. Forskningen omfattar även ekonomiska och tekniska aspekter på miljöområdet. Det finns dessutom en professor i naturresurshushållning. Aktiviteten på 40-80 poängsnivån inom grundutbildningen är omfattande.

Förslag: Högskolan i Kalmar ges rätt att inrätta en professur i teknisk miljövetenskap

Stockholm den 30 april 1996.

För bedömningsgruppen.

Madeleine Leijonhufvud

Bedömning av ansökan från Högskolan i Karlstad om rätt att inrätta professorer

Regnr 65-17-95, 1996-04-30

Ansökan från Högskolan i Karlstad om rätt att inrätta professorer.

Högskoleverket har till bedömningsgruppen överlämnat en framställning från Högskolan i Karlstad om rätt att inrätta professorer i geografi, särskilt kulturgeografi, nationalekonomi, statsvetenskap, företagsekonomi, pedagogik, informatik, socialt arbete, genusforskning, psykologi, särskilt hälsopsykologi, engelska, litteraturvetenskap, historia, materialteknik, teknisk miljövetenskap, pappersteknik, kemi och datalogi.

Bedömningsgruppen har tagit del av en omfattande dokumentation om högskolan, särskilt rörande de ämnen ansökan avser. Gruppen har vidare gjort ett besök vid högskolan den 16 och 17 november 1995 och träffat högskolans ledning samt företrädare för lärare, forskare och studenter inom de aktuella ämnesområdena.

Efter en allmän beskrivning av högskolan följer här nedan beträffande envar begärd professur bedömningsgruppens kommentar och förslag till beslut.

Allmän beskrivning

Studenter

Högskolan i Karlstad hade läsåret 94/95 8.061 registrerade studenter, vilket motsvarade 5.013 helårsprestationer. Dessutom fanns ca 150 forskar-studerande med hemvist på högskolan.

Magisterexamen

Högskolan har magisterexamensrätt i följande ämnen:

Engelska, franska, företagsekonomi, historia, informatik/ADB, kemi, kultur-geografi, litteraturvetenskap, nationalekonomi, pedagogik, religionsvetenskap, sociologi och statsvetenskap.

Lärare

Högskolan har genom avtal med annat lärosäte 17 professorer i sju ämnen: Engelska, företagsekonomi med inriktning mot ledning och produktion av tjänster, geografi, särskilt kulturgeografi, informatik, pedagogik med särskild inriktning mot skolutveckling och socialisation, folkhälsovetenskap och pappersteknik. Dessutom finns 5 lektorer som efter sakkunnigprövning tilldelats ställning som biträdande professor.

Andelen av högskolans lärarkår som har forskarexamen är ca 40% (inkl doktorer och äldre och yngre lic). 25 lektorer har docentkompetens.

Policy

Forskningen ses som en viktig kvalitetsfaktor för grundutbildningen. En central fråga för högskolans ledning är hur en forskningstradition skall kunna utvecklas. Miljön är flervetenskaplig, forskarna samarbetar i grupper under en snål resurstilldelning. Ledningens mål är att skapa en flexibel flervetenskaplig miljö. Syftet är att utveckla disciplinerna och samtidigt skapa samarbete över ämnesgränser för att lösa problem. Ledningen menar att det är genom starka discipliner som en hög kvalitet kan nås i grundutbildningen såväl som i forskningen.

Ledningen prioriterar därför tillsättning av professorer i discipliner. Dessa ses som en gemensam resurs för en flervetenskaplig miljö. Institutionerna ses som basen i verksamheten, men dessa är i nuläget som regel för små för en rent inomdisciplinär forskning. Forskarna arbetar därför över ämnesgränserna för att därigenom skapa en "kritisk massa".

Högskolans policy är att öka andelen disputerande lärare. Forskarutbildning för adjunkter är ett medel att nå detta mål.

De forskningsverksamma deltar i olika internationella utbyten. Bl a har lärarutbildningen ett stort internationellt kontaktnät. Ledningen har som policy att de forskare som är inbjudna till en konferens för att presentera en rapport får medel för att kunna delta.

Högskolerådet för västsvensk forskningssamverkan (HVF) fungerar som en fakultetsorganisation. HVF är en samverkan mellan Göteborgs universitet, Chalmers tekniska högskola och högskolorna i Borås, Karlstad, Skövde och

Trollhättan/Uddevalla. Rådets syfte är att garantera och upprätthålla vetenskapliga kvalitetskriterier. Rådet har genom pengar från fakultets-anlagen vid Göteborgs universitet och Chalmers tekniska högskola samt genom riksdagens stöd till nätverk möjlighet att fördela medel för lektorers forskning på de nya högskolorna. Flera lärare vid Högskolan forskar på halvtid. Högskolan beviljar även mindre summor till forskarna för att dessa skall kunna skriva projektansökningar.

Bibliotekets anslag 95/96 uppgår till drygt 8 milj kronor. Dessutom finns ett extra anslag på 1,5 milj kronor i projektmedel till biblioteket för satsning på ny teknik, utbildning och media.

Högskolan har genom olika bidrag möjlighet att lägga ut ca 25 milj kronor i basstöd för forskning inom högskolan. (Häri ingår det regionala stödet).

Professur i geografi/kulturgeografi

Ämnet kulturgeografi har funnits i Karlstad sedan 1970 och ända sedan starten har forskning och forskarutbildning bedrivits i samverkan med Göteborgs universitet. Forskningen i kulturgeografi i Karlstad har sedan mitten av 80-talet bedrivits i den forskargrupp som heter Gruppen för regionalvetenskaplig forskning (GRF). I gruppen ingår också national-ekonomer. Avdelningen för geografi och turism har tio lärare med forskarutbildning. För närvarande finns nio heltidsdoktorander knutna till geografi i Karlstad samt en i naturgeografi (Gbg).

Avdelningen har f n 25 årsstudieplatser på 41-80 poängsnivån. I Karlstad finns en intressant strävan efter ett sammanhållet geografifämne inkluderande både naturgeografi och kulturgeografi. Till stor del har avdelningen tagit ett eget ansvar för forskarutbildningen som varit framgångsrik. De internationella kontakterna är goda. Ämnet har lyckats profilera sig inom området turism och en satsning sker på Östeuropa. Uppbackningen från regionen är påtaglig. Den vetenskapliga produktionen är omfattande i relation till antalet forskare.

En ytterligare konsolidering av arbetet med grundutbildningen och en fortsatt utveckling av forskarutbildningen kan följa om den professur som nu formellt är knuten till Göteborgs universitet överförs till högskolan i Karlstad med bibehållen fakultetsanknytning.

Kvaliteten på den forskning och utbildning som nu bedrivs vid avdelningen och inom GRF är så god att den vetenskapliga självständigheten bör markeras med en egen professur. Återväxt och nyrekrytering kommer därvid att underlättas. Verksamheten kommer dock även fortsättningsvis att gynnas av ett samarbete med bl a Göteborgs universitet. Den ökade självständighet som följer kommer att förstärka ämnets position i de nationella och internationella nätverk som nu finns eller kommer att upprättas i framtiden.

Förslag: Högskolan i Karlstad ges rätt att inrätta professur i geografi/kulturgeografi.

Professur i nationalekonomi

Ämnet nationalekonomi har funnits i Karlstad sedan 1969. F n finns två disputerade lärare, varav en är biträdande professor. Vidare finns tre licentiater och fem adjunkter. Grundutbildningen omfattar 200 årsstudieplatser. Det finns ett drygt tiotal aktiva doktorander i nationalekonomi. Samverkan i forskarutbildningen sker med Göteborgs universitet.

Flertalet doktorander är knutna till ovannämnda GRF och till forskargruppen för säkerhet och risk (FGSR). Genom GRF finns två professurer adjungerade till ämnet (20 %). Dessa professorer handleder doktorander i Karlstad. Samtliga doktorander, f n tolv aktiva, läser de obligatoriska kurserna i Göteborg. Seminarieverksamheten har på senare år förekommit endast sporadiskt i Karlstad.

Studentutbyte sker med tyska universitet och forskarutbyte äger rum med Japan.

Med hänsyn till att forskningen inte enbart berör regionalekonomi utan också säkerhet och risk önskar man inte någon specialprofessur utan en bred professur i nationalekonomi. Önskemålet är att professorn skall utföra det arbete som nu ombesörjes av de adjungerade professorerna. Professuren tänkes också förstärka forskningsanknytningen av grundutbildningen.

Även om grundutbildningens forskningsanknytning är angelägen bör inrättandet av en professur i nationalekonomi anstå.

Förslag: Högskolan i Karlstad ges för närvarande inte rätt att inrätta en professur i nationalekonomi.

Professur i statsvetenskap

Avdelningen för statsvetenskap finns vid Institutionen för samhällsvetenskap. I avdelningen samverkar ämnena statsvetenskap, hälso- och sjukvårdsadministration och administrativ teknik. Sedan femton år tillbaka finns ett samarbete med Göteborgs universitet. Avdelningen består av två docentkompetenta lektorer och åtta adjunkter, varav fyra har licentiatexamen. Inom två år beräknas ytterligare fyra å fem adjunkter/doktorander ha antingen disputerat eller avlagt licentiatexamen. Utbildningsåtagandet på 41-80 poäng är ca tjugo årsstudieplatser och drygt fyra heltidsekvivalenta forskarstuderande.

Uppläggningsen av utbildningen är universitetsliknande med stark betoning av forskningsanknytning och självständiga arbeten. Ambitionen är att betrakta forskning och grundutbildning som en integrerad helhet. Forsknings-samarbete eftersträvas med andra forskargrupper inom högskolan, t ex med arbetsvetenskap, Centrum för tjänsteforskning och Gruppen för regionalvetenskaplig forskning. Denna samverkans betraktas bl a som en förberedelse för en framtida forskarutbildning.

En av de docentkompetenta lärarna är handledare för de Örebrobaserade doktoranderna i statsvetenskap och är dessutom verksam som handledare i Göteborg. Förhandlingar med flera moderinstitutioner uppges pågå i syfte att formalisera en forskarutbildning med en begränsad antagning och ett begränsat kursutbud. Huvuddelen av forskarutbildningen tänkes ske vid respektive moderinstitutioner, men stationeringsorten är Karlstad. Ämnesföreträdaren hävdar att det nu "krävs en institutionaliserad lösning i form av en egen professur". Rekryteringsförmågan av D-studenter understryks kraftigt, liksom behovet av att konsolidera grundutbildningens forskningsanknytning. En professur skulle också öka möjligheterna att erhålla och förvalta forsknings- och utredningsuppdrag.

Även om grundutbildningens forskningsanknytning är angelägen bör inrättandet av en professur i statsvetenskap anstå i avvaktan på en ytterligare konsolidering av verksamheten.

Förslag: Högskolan i Karlstad ges för närvarande inte rätt att inrätta en professur i statsvetenskap.

Professur i företagsekonomi

Inom företagsekonomi finns tolv lärare med forskarutbildning varav åtta har disputerat. Två av lärarna har docentkompetens. Antalet årsstudieplatser på C- och D-nivå uppgår till ca 400. Det finns fyra forskarstuderande på heltid. Ämnet företagsekonomi är inte bara ett magisterämne i ekonomexamen utan ingår även i andra program. D-kurser ges t ex i industriell marknadsföring, organisation och ledning, finansiell ekonomi och service management.

En professur finns redan inrättad vid Göteborgs universitet och avser forskning inom tjänsteområdet. Ämnet företagsekonomi har uttalat sig för en professur i allmän företagsekonomi men har också angett ett alternativ med industriell inriktning. Intresse markeras för tre professurer.

En sådan bred intressemarkering skall ses mot bakgrund av att ämnesdisciplinen företagsekonomi i Sverige omfattar flera olika subdiscipliner med olika teoretiska och metodiska traditioner.

Det stora antalet studenter på de högre grundutbildningsnivåerna motiverar behovet av en egen professur. Verksamheten kommer även i fortsättningen att gynnas av ett samarbete med andra universitet. En formellt ökad självständighet kommer att underlätta deltagandet i nationella och internationella nätverk. Professuren kommer att vara gynnsam för nyrekryteringen och sannolikt också förmågan att erhålla externa forskningsanslag.

Förslag: Högskolan i Karlstad ges rätt att inrätta en professur i företagsekonomi.

Professur i pedagogik

Sedan 1989 finns en professur i pedagogik formellt knuten till Göteborgs universitet. Innehavaren har huvuddelen av sin verksamhet förlagd till Högskolan i Karlstad. Professuren har varit finansierad av Högskolan. Professurens ämnesbenämning är Pedagogik med särskild inriktning mot skolutveckling och socialisation. Ämnet har fn tio universitetslektorer varav sex har disputerat. En av dessa har docentkompetens och har fått ställning som bitr professor. Det finns ett stort antal forskarstuderande som är verksamma i Karlstad.

Högskolans ambition att integrera ämnesdisciplinerna med didaktik talar för en professur i pedagogik. Det stora antalet forskarstuderande talar i samma riktning.

Förslag: Högskolan i Karlstad ges rätt att inrätta en professur i pedagogik.

Professur i informatik

Sedan mitten av 1980-talet bedrivs forsknings- och utvecklingsarbete inom det datavetenskapliga området. Inom grundutbildningen sker undervisningen inom det systemvetenskapliga programmet och kurser ges i bl a data-pedagogik, systemdynamik, simulering och multimedia. Till utbildningen på magisternivå med inriktning mot systemvetenskap/ADB antas varje år femton studenter.

Lärarna undervisar i vissa fall både i datalogi och informatik. Två av lärarna är disputerade, varav en innehar docentkompetens. En lärare har en licentiatexamen, medan resterande nio lärare endast har grundexamen. Tre av dessa är forskarstuderande på deltid. (Alla tre mindre än femtio procent).

FOU-arbete, som avser en utveckling av multimediala nätverksbaserade system, bedrivs i samarbete med en rad andra forskningsinstitutioner inom och utom Sverige.

Den formella kompetensen bland lärarna är för låg för att en rimlig grad av forskningsanknytning skall kunna upprätthållas. Rekryteringen till C- och D-nivåerna behöver också förbättras. Inrättandet av en professur skulle förstärka handledningskapaciteten och förhoppningsvis inspirera fler lärare att aktivera sin forskning. Ledningen för FOU-verksamheten måste också stärkas för att ämnet med framgång skall kunna vara en part i det nätverk som finns upprättat.

Förslag: Högskolan i Karlstad ges rätt att inrätta en professur i informatik

Professur i socialt arbete

Den aktuella professuren i Socialt arbete är kopplad till ett samarbete mellan Landstingets Hälsohögskola och Centrum för folkhälsoforskning (CFF). CFF leds av en professor i folkhälsovetenskap med samhällsvetenskaplig

inriktning. Huvuduppgiften är forskning. Vid CFF finns ett 20-tal verk-
samma forskare. Den vetenskapliga produktionen är omfattande. Professu-
ren betraktas som ett specialområde som anknyter till regionala förutsätt-
ningar och behov. Det finns goda regionala rekryteringsmöjligheter. Professur-
ens verksamhet är i huvudsak förlagd vid Högskolan i Karlstad.

Inom ämnesområdet finns en intressant profilering med koncentration på
forskning om utsatthet, t ex ekonomisk stress. Tillämpningsaspekter har
betonats. Den kvalitativa metodiken inom forskningsområdet har också
utvecklats av forskare inom högskolan. Forskarna har lyckats få stora externa
anslag.

Det finns f n sex doktorander i socialt arbete som handleds vid CFF.
Doktoranderna är inskrivna vid Institutionen för socialt arbete vid Göte-
borgs universitet.

Den föreslagna professuren föreslås inrättad vid Högskolan i Karlstad med
20-procentig anknytning till Institutionen för socialt arbete i Göteborg.
Tjänsten är planerad att kombineras med tjänst som vetenskaplig ledare vid
Centrum för folkhälsoforskning. Behovet av en snar förstärkning är inte
påtagligt, varför inrättandet av den aktuella professuren bör anstå.

Förslag: Högskolan i Karlstad ges för närvarande inte rätt att inrätta en
professur i socialt arbete.

Professur i genusforskning.

Högskolan arbetar med en sammanhållen strategi för genusforskning,
utbildning och internt jämställdhetsarbete. En särskild arbetsenhet,
Jämställdhetscentrum, har sedan den 1 juli 1995 ansvar för utveckling av
genusforskningen, grundutbildning (A- t o m D-kurser i det flervetenskapliga
ämnet genusvetenskap), uppdragsutbildning och utvecklingsprojekt. Centret
skall dessutom bidra till utvecklingen av högskolans interna jämställdhets-
arbete. Målsättningen är att centret skall bli en mötesplats för de nya
forskningsgrenar och perspektiv som idag växer fram inom fältet köns/
genusforskning. Den föreslagna professuren avses inte bli disciplinbunden
men ha sin tyngdpunkt inom det samhällsvetenskapliga området med
inriktning mot kvinno- och mansforskning. På sikt kan man också tänka sig
ämnesprofessurer med genusinriktning.

Verksamheten vid Jämställdhetscentret bedrivs med vetenskaplig ledning av docentkompetenta forskare vid Stockholms respektive Göteborgs universitet. Vid högskolan finns en doktorandgrupp om 25-30 personer. Doktorandkurser med genusinriktning har getts vid centret och ett omfattande kontaktnät med omvärlden har byggts upp.

Den verksamhet som bedrivs och planeras är inte av "nisch"-karaktär för högskolan. Utbildning och forskning har inte sådan omfattning och bredd att det är motiverat att nu ge rätt att inrätta en professur. En ämnesmässigt förstärkt grundutbildning kan ge fog för en annan bedömning vid en senare tidpunkt.

Förslag: Högskolan i Karlstad ges för närvarande inte rätt att inrätta en professur i genusforskning.

Professur i psykologi, särskilt hälsopsykologi

Professuren föreslås få en placering vid Centrum för folkhälsoforskning, en enhet bildad den 1 juli 1989 av Landstinget i Värmland och ledd av en professor i folkhälsovetenskap utnämnd av Nordiska Hälsovårdshögskolan i Göteborg. Landstinget har visat stort intresse att stärka sin verksamhet genom en ytterligare utbyggd forskningsorganisation. Den nu föreslagna professuren skall enligt framställningen riktas mot forskning om psykologiska faktorerens betydelse för hälsa och sjukdom och mot psykologiska aspekter på formellt och informellt hjälpande. De huvudsakliga uppgifterna för innehavaren skall vara att bedriva forskning och forskarutbildning samt att bedriva handledning.

Undervisning i psykologi som leder till forskarbehörighet ges vid högskolan dels vid institutionen för utbildningsvetenskap och psykologi, dels inom personal- och organisationsprogrammet. Antalet årsstudieplatser på 40-80 poängsnivån är drygt 40. För närvarande handleds fyra doktorander i psykologi, alla inskrivna vid psykologiska institutionen vid Göteborgs universitet. Det har visat sig mycket svårt att rekrytera lektorer i ämnet.

Förutsättningar att genom inrättande av en professur i psykologi skapa en tillfredsställande miljö för forskarutbildning i ämnet vid högskolan synes för närvarande inte föreligga. En sådan professur kan inte heller anses motiverad av ett behov att forskningsanknyta en omfattande undervisning på magister-nivå.

Förslag: Högskolan i Karlstad ges för närvarande inte rätt att inrätta en professur i psykologi.

Professurer i engelska, litteraturvetenskap och historia

De infrastrukturella förutsättningarna för de högre kurserna är rätt goda. Bl a finns det relativt många datorplatser för de studerande. Biblioteksresurserna uppges dock ännu vara otillräckliga för mer avancerad forskning i de flesta fall. Genom uppräknade av de högre kursernas prislappar har språkämnen relativt goda ekonomiska resurser för sin grundutbildning. I samtliga tre ämnen bedrivs nationellt och internationellt samarbete i olika former, dels inom Erasmus-nätverk, dels i form av individuella kontakter med kolleger vid olika institutioner inom och utom Sverige.

Professur i engelska

Ämnet har en god uppsättning av lärare och forskare med vetenskaplig kompetens som väl motsvarar de flesta kriterier som härvidlag kan användas som mätinstrument: akademiska meriter, publicering av god kvalitet, externfinansierad forskning, projektmedverkan, nationella och internationella kontakter. Sex av lärarna har doktorsexamen. En har docentkompetens och är utsedd till biträdande professor. Möjligheter till kompetensutveckling finns. Högre seminarier bedrivs regelbundet.

Behovet av en professur motiveras utifrån grundutbildningens behov av förstärkt forskningsanknytning samt behovet att förstärka forskarutbildningen. Vad beträffar ämnesinriktningen för en kommande professur noteras viss oenighet inom högskolan. Ledningens inställning är att professuren bör inriktas mot engelsk språkvetenskap, medan ämnets personal anser att tjänsten bör utlysas utan specialinriktning, så att både anglistiska språkvetare och litteraturvetare kan söka densamma. Enligt vår bedömning är ledningens förslag det lämpligaste alternativet, eftersom en ensam professor i ett främmande språk helst bör ha sin huvudsakliga kompetens inom det språkvetenskapliga området.

Vår bedömning är att ämnet i de flesta avseenden väl motsvarar uppställda kriterier.

Förslag: Högskolan i Karlstad ges rätt att inrätta en professur i engelska.

Professur i litteraturvetenskap

Lärarnas vetenskapliga kompetens är relativt god vad gäller de flesta av de mätbara kriterierna (jfr engelska ovan). Tre har doktorsexamen och två har den äldre lic-examen. En har docentkompetens. Några externa medel för forskning har hittills ej erhållits. Möjligheter till kompetensutveckling finns. Högre seminarier hålls regelbundet.

Ämnet vill inrätta en professur i litteraturvetenskap med allmän inriktning. Behovet av att erhålla en professur motiveras främst utifrån forskarutbildningens behov, även om dess betydelse för grundutbildningen också framhävs.

Vår bedömning är att litteraturvetenskap i många avseenden motsvarar uppställda kriterier.

Förslag: Högskolan i Karlstad ges rätt att inrätta en professur i litteraturvetenskap.

Professur i historia

Det finns en relativt god uppsättning av lärare med vetenskaplig kompetens enligt ovan angivna kriterier (jfr engelska ovan). Tre lärare har doktorsexamen. En av dessa har förklarats professorskompetent och dessutom har en timanställd lärare docentkompetens. Möjligheter till kompetensutveckling finns. Högre seminarier hålls regelbundet. De infrastrukturella förutsättningarna är relativt goda bl a tack vare tillgång till arkivresurser i Karlstad och vissa lokala bibliotek. En besvärande omständighet för ett historieämne är dock avsaknaden av pliktexemplar vid högskolans bibliotek.

Ämnet anser sig behöva en egen professur av främst två skäl, dels för att förstärka forskarutbildningen, dels för att förbättra grundutbildningens forskningsanknytning. En försvårande omständighet är dock de motstridiga uppfattningar om professurens inriktning som föreligger hos ämnesrepresentanterna. Vissa vill ha en allmän professur, medan en av dem ivrigt förespråkar en professur i ekologihistoria. Intresse för en inriktning mot ekonomisk historia uttrycks också. De meningsskiljaktigheter som råder inom ämnet synes vara av mer djupgående art än dem som råder mellan ledning och ämnesrepresentanter vad gäller engelska.

Vår bedömning är att frågan om ämnesinriktning för en eventuell professur i historia behöver utredas noggrannare än vad som hittills har skett.

Förslag: Högskolan i Karlstad ges för närvarande inte rätt att inrätta en professur i historia.

Professur i materialteknik

Området omfattar egenskaper och användningsområden för de tre vanligaste typerna av material, metalliska, polymera och keramiska. Forskningsarbetet vid högskolan omfattar huvudsakligen det förstnämnda. Lokal- och utrustningsresurserna är för närvarande begränsade. All tung forskningsutrustning finns i Uppsala och det har etablerats ett gott samarbete med detta universitet. Forskningen i Karlstad, liksom den vetenskapliga publiceringen, är ännu av relativt ringa omfattning. Tre av lärarna är disputerade och dessa har en tydlig ambition att delta i internationella och nationella forskningsprogram. Eftersom utbildningen är nystartad, och omfattar endast 120 poäng, är behovet av en professur för den högre grundutbildningen begränsat.

Förslag: Högskolan i Karlstad ges för närvarande ej rätt att inrätta en professur i materialteknik.

Professur i teknisk miljövetenskap

Teknisk miljövetenskap är en relativt ny verksamhet vid högskolan och den är lokalmässigt spridd till flera platser inom högskolan. Då det gäller lokaler och utrustning är ämnet alltså ännu så länge relativt illa tillgodosett. Den föreslagna, och delvis pågående, forskningen inom området livscykelanalys är emellertid ej speciellt utrustningskrävande. Ämnet teknisk miljövetenskap är av betydelse i en rad utbildningsprogram vid högskolan. Inom en nära framtid kommer behovet av forskningsanknytning av den högre grundutbildningen att vara stort. Ämnet måste dock konsolideras bättre innan en professur i ämnet inrättas.

Förslag: Högskolan i Karlstad ges för närvarande ej rätt att inrätta en professur i teknisk miljövetenskap.

Professur i pappersteknik

Pappersteknik är det teknikämne vid högskolan som nått längst i utvecklingen. Ämnet är med avseende på lokaler och utrustning väl tillgodosett. Fyra av lärarna är disputerade inom kemi eller kemiteknik. Den vetenskap-

liga publiceringen är visserligen av begränsad omfattning men av god kvalitet i internationellt högt ansedda tidskrifter. Genom att ämnet är knutet till en 120-poäng ingenjörsutbildning är behovet av forskningsanknytning av den högre utbildningen inte lika akut som för de utbildningar som bedriver undervisning på magisternivå.

I samarbete med Åbo Akademi har en professur i pappersteknik inrättats vid högskolan. Professuren är för närvarande under tillsättning. I avvaktan på denna bör inrättandet av en professur vid högskolan i Karlstad anstå.

Förslag: Högskolan i Karlstad ges för närvarande ej rätt att inrätta en professur i pappersteknik.

Professur i kemi

Kemi har sedan länge varit ett högprioriterat ämnesområde vid högskolan i Karlstad. Undervisning bedrivs på magisternivå och är även knuten till den framgångsrika kemi-ekonomiutbildningen vid högskolan. Lokal- och utrustningsmässigt är ämnet väl tillgodosett och ytterligare lokaler är under uppförande. Av de drygt tiotal kemilärarna är flertalet disputerade och tre är docenter. Forskningen i kemi vid högskolan stöds av bl.a. kvalitetsgranskande forskningsfinansierare såsom Naturvetenskapliga forskningsrådet och Skogs- och Jordbrukets forskningsråd. I sin anhängan framhåller högskolan tre inriktningar inom kemiområdet, analytisk (miljö), organisk och biokemisk. Prioriteringen mellan dessa inriktningar är en uppgift för högskolan.

Förslag: Högskolan i Karlstad ges rätt att inrätta en professur i kemi.

Professur i datalogi

Liksom informatiken har datalogin haft en mycket stark tillväxt vid högskolan i Karlstad. Utrustningsmässigt är ämnet väl tillgodosett. Den starka tillströmningen av studenter har inneburit en mycket tung undervisningsbörda på lärarna och denna har utan tvekan bidragit till att forskningsverksamheten hittills varit av ringa omfattning. Högskolan i Karlstad har magisterexamensrätt i informatik men ej i datalogi. Det ter sig rimligt att högskolan ökar satsningen på forskning inom datalogi för att, inom en nära framtid, kunna inrätta en ur grundutbildningens synpunkt mycket angelägen professur inom området.

Förslag: Högskolan i Karlstad ges för närvarande ej rätt att inrätta en professur i datalogi.

Stockholm den 30 april 1996.

För bedömningsgruppen.

Madeleine Leijonhufvud

Bedömning av ansökan från Högskolan i Växjö om rätt att inrätta professorer

Regnr 65-15-95, 1996-04-30

Ansökan från Högskolan i Växjö om rätt att inrätta professorer.

Högskoleverket har till bedömningsgruppen överlämnat en framställning från Högskolan i Växjö om rätt att inrätta professorer i statsvetenskap/politologi, nationalekonomi, särskilt mikroekonomi, nationalekonomi/migrations-forskning, företagsekonomi, särskilt ekonomistyrning, sociologi, pedagogik med didaktisk inriktning, engelska, franska,. litteraturvetenskap, historia och matematik/tillämpad matematik.

Bedömningsgruppen har tagit del av en omfattande dokumentation om högskolan, särskilt rörande de ämnen ansökan avser. Gruppen har vidare gjort ett besök vid högskolan den 30 november 1995 och träffat högskolans ledning samt företrädare för lärare, forskare och studenter inom de aktuella ämnesområdena.

Efter en allmän beskrivning av högskolan följer här nedan beträffande envar begärd professur bedömningsgruppens kommentar och förslag till beslut.

Allmän beskrivning

Studenter

Högskolan i Växjö hade läsåret 94/95 drygt 6.000 registrerade studenter. Dessutom fanns 110 forskarstuderande med hemvist på högskolan (Källa: Högskolan i Växjö FAF 1997-1999).

Magisterexamen

Högskolan har magisterexamensrätt i följande ämnen:

Datavetenskap (datalogi, informatik), engelska, franska, företagsekonomi, historia, litteraturvetenskap, matematik/tillämpad matematik, nationalekonomi, pedagogik, politologi (statsvetenskap), sociologi och tyska.

Lärare

Högskolan har, genom avtal med annat lärosäte fem professorer i två ämnen: företagsekonomi, särskilt entreprenörskap och företagsutveckling, och tero-
teknik. Dessutom finns två biträdande professorer.

Vid högskolan fanns 94/95 81 lektorer och 146 adjunkter. Ca 25% av lärarkåren har disputerat. Det finns 95/96 4 professorer, 8 adjungerade professorer, 18 docenter, 37 doktorer, 15 med äldre lic.examen och 10 med ny lic.examen (Källa: FAF 1997-1999).

Policy

Högskolans ledning menar att det finns ett ömsesidigt positivt utbyte mellan grundutbildning och forskning. Grundutbildningen blir bättre genom att ha forskande lärare och forskningen blir bättre genom att lärarna tvingas klargöra kunskapssamband inför studenterna. Ett annat motiv bakom professorsprogrammet är att doktoranderna behöver handledning. Inrättande av professorer kan även öka rekryteringen till forskarutbildningen. Den procent som går vidare till forskarstudier är mycket lägre vid de nya högskolorna än vid universiteten. Högskolan behöver även befodrings-
tjänster. Ytterligare ett motiv är att högskolan behöver personer som kan tillföra hög kompetens.

Högskolan strävar efter att ha forskarutbildade lärare. Man undviker därför att tillsätta adjunktstjänster. Högskolan har ett systematiskt program för att föra fram forskarstuderande adjunkter till disputation. År 1994 genomfördes två disputationer i företagsekonomi och 1995 en i historia.

Högskolan strävar efter en universitetsliknande struktur med någon form av fakultetsorganisation. Man vill inte göra någon markerad profilering utan vill behålla den nuvarande strukturen.

Högskolan i Växjö har inte tagit ställning till vilka fakulteter tjänsterna skall knytas till. Ett fortsatt samarbete med Lund förefaller naturligt. Eventuellt kan sociologi knytas till Göteborgs universitet. Det kan även vara en fördelaktig strategi att sprida fakultetsanknytningarna.

Biblioteket köpte under 94/95 böcker för 1,8 milj kronor. Under perioden 1/7-1/12-95 uppgick inköpen till 834.000 kr.

Professur i statsvetenskap (politologi)

Ämnet statsvetenskap har funnits i Växjö sedan filialtiden och byggdes upp av Växjös förste rektor Hans Wieslander. F n finns ett antal lärare med forskarutbildning, varav en är docent. Det finns ett politologiskt forskarseminarium, som leds av professor Lennart Lundquist från Lunds universitet, ett av flera exempel på Lunds centrala roll och medverkan i ämnets utveckling i Växjö. Inom bl a detta seminarium har man organiserat vad man kallar Demokratiforum, vilket syftar till en integrering av olika forskningsinriktningar.

Det finns fyrtio årsstudieplatser på nivåerna 40 - 80 p och 1.5 heltidsekvivalerade forskarstuderande i Växjö. Samarbete sker med Vårdhögskolan i Växjö där det finns tre, relativt nyligen, disputerade lärare i statsvetenskap. Genom ett "visiting professorsprogram" vill man åstadkomma en internationell stimulans av utbildningen.

Ambitionerna på FU-området är fortfarande oklara, men man förefaller inställd på fortsatt samarbete med universiteten. Ämnet befinner sig i en accelererande process med avseende på forskning och forskningsanknytningen av grundutbildningen. Ämnets utveckling är positiv, men inrättandet av en professur bör anstå i avvaktan på en ytterligare konsolidering av verksamheten.

Förslag: Högskolan i Växjö ges för närvarande inte rätt att inrätta en professur i statsvetenskap/politologi.

Professurer i nationalekonomi och migrationsforskning

Nationalekonomi är ett ämne inom Ekonomihögskolan. Det finns f n fem lärare med forskarutbildning, varav två har titeln biträdande professor. Antalet helårsstuderande på C- och D nivåerna var 1994/95 arton personer. Fyra doktorander är under utbildning (LU).

Den sammanlagda vetenskapliga publiceringen är omfattande. Bland forskningsområdena kan nämnas migrationsområdet och det arbetsvetenskapliga området. Forskning om samarbete mellan Sverige och vissa utvecklingsländer bör också omnämnas.

Utbildning och forskning inom ämnet nationalekonomi i Växjö är av god klass, vilket bl a illustreras av de kandidatuppsatser som granskats. Intrycket av en gedigen vetenskapsbaserad grundutbildning är tydligt.

Framställan avser två professurer varav en i nationalekonomi, särskilt mikroekonomi med inriktning mot mikroekonomisk teori, marknads- och konkurrensanalyser samt ekonometriska metoder och tekniker. En andra professur avser migrationsforskning mot ekonomi och arbetsmarknad.

Frågeställningen är nu om ett forskningsorienterat ämne med två bitr professurer skall få tillfälle att konsolidera sin position med en eller två professurer. Det torde dock kunna hävdas att den nuvarande besättningen mot bakgrund av ett inte alltför omfattande påbyggnadsprogram är tillräcklig för att garantera grundutbildningens forskningsanknytning. Inrättandet av professur bör därför anstå.

Förslag: Högskolan i Växjö ges för närvarande inte rätt att inrätta en professur i nationalekonomi, liksom inte heller i migrationsforskning.

Professur i företagsekonomi

Företagsekonomi är ett ämne inom Ekonomihögskolan. Nio lärare är disputerade. Av dessa har tre docentkompetens. Bland de docentkompetenta lärarna tjänstgör en professor på 80 % (övriga 20 % i LU) och en professor på 25 %. En av de disputerade lärarna tjänstgör på halvtid. Ett drygt trettiotal lärare, varav flertalet är heltidsanställda, har endast grundexamen. Den sammanlagda vetenskapliga produktionen är med undantag för ett par, tre forskares insatser, inte särskilt omfattande. En intressant profil är forskningen kring entreprenörskap och småföretagande. En annan profil är logistik.

Det finns sjutton aktiva forskarstuderande i företagsekonomi. Doktoranderna är inskrivna vid Lunds universitet, Göteborgs universitet och Linköpings universitet. Antalet helårstudenter på C- och D-nivån har under de senaste två läsåren varit ca 340, alltså en mycket stor volym.

Den aktuella framställan gäller en professur i företagsekonomi, särskilt ekonomistyrning. Professuren är speciellt inriktad mot internredovisning,

kalkylering och budgetering samt utformning och användning av informationssystem. Ämnesbeskrivningen verkar alltför skraddarsydd. Specificeringen ”särskilt ekonomistyrning” förefaller fullt tillräcklig. Enligt inhämtad uppgift föreligger det ett rekryteringsproblem i Sverige för denna inriktning på professorer i företagsekonomi. Det bör dock tilläggas att en dylik professur skulle utgöra ett värdefullt komplement till den befintliga kompetensen i företagsekonomi i Växjö.

I dagsläget finns således en professur på 80 % och en på 25 %. Tillgången på docentkompetenta lärare är uppenbart alltför begränsad mot bakgrund av det stora utbildningsåtagandet på C- och D-nivå. Tillgången på disputerade lärare är inte heller tillräcklig.

Förslag: Högskolan i Växjö ges rätt att inrätta en professur i företagsekonomi, särskilt ekonomistyrning.

Professur i sociologi

Sociologiämnet ryms inom institutionen för samhällsvetenskap. Fyra lärare har disputerat, varav tre innehar docentkompetens. (Uppgifterna varierar dock i de dokument som Växjö presenterar) En av dessa är adjungerad professor med 70 % tjänstgöring. Högskolans rektor undervisar i sociologi på deltid. Bland övriga lärare har två avlagt licentiatexamen. Resterande elva lärare är doktorander.

1994/95 hade sociologiämnet drygt 250 registerade helårsprestationer. På nivån 41 - 80 poäng finns 40 årsstudieplatser. Sociologiämnet medverkar inom flera program och fristående kurser ges på heltid och distans. Aktiviteten på C- och D-nivå illustreras av uppgiften att något mer än trettio C-uppsatser godkänts och att (hittills) sexton godkända D-uppsatser framlagts under detta läsår.

Det finns arton aktiva doktorander i ämnet, inskrivna i Lund, Göteborg, Uppsala och Luleå. Många av de doktorander som undervisar vid institutionen är lågpresterande i doktorandutbildningen. Flera olika forskarseminarier bedrivs i ämnet.

Förslag: Högskolan i Växjö ges rätt att inrätta en professur i sociologi.

Professur i pedagogik med didaktisk inriktning

Pedagogik studeras dels med allmän inriktning, dels med didaktisk inriktning, som också ingår i de praktisk-pedagogiska momenten i lärarutbildningarna, och som omfattar utbildning från förskola till gymnasium. Lärarutbildningarna utgör en betydande del av högskolans verksamhet (1200 av totalt 7000 studenter). En stor del av de studerande är yrkesverksamma lärare. Ämnet ingår också som del i programmet för personal och arbetsliv.

Det finns ett drygt tjugotal lärare. Tre heltidsarbetande lärare är disputerade. Ytterligare en lektor deltidsarbetar och två docenter och två professorer tjänstgör i Växjö endast mellan 5 och 10 % vardera. Vidare har ämnet inte mindre än femton adjunkter med grundexamen. Av dessa uppges åtta bedriva doktorandstudier. Flertalet doktorander studerar vid Lunds universitet.

På 60-poängsnivån har under de senaste terminerna antagits mellan 11 och 16 studenter per termin, medan man på B-nivån antagit mellan åtta och tjugo. Även om rekryteringen varit god så har genomströmningen varit dålig.

Framställan gäller en professur i pedagogik med didaktisk inriktning. Vid institutionen bedrivs forskning inom specialpedagogik, internationell pedagogik och/eller olika former av vuxenpedagogik. Sammansättningen av lärarkåren med ett stort antal adjunkter representerar en lärarskolestruktur. Det är uppenbart att ämnet pedagogik behöver förstärkas vetenskapligt, bl a mot bakgrund av behovet av en förbättring av lärarutbildningarna i Sverige.

Förslag: Högskolan i Växjö ges rätt att inrätta en professur i pedagogik med didaktisk inriktning.

Professurer i engelska, franska, litteraturvetenskap och historia

De infrastrukturella förutsättningarna för de högre kurserna kan i vissa avseenden bedömas som goda eller mycket goda. Till exempel kan noteras att språkens otillräckliga prislappar har kompenseras med en substantiell överföring av medel från andra områden för att bl a göra det möjligt att

genomföra C- och D-kurser i små grupper. Goda resurser finns även för samtliga ämnen vad gäller t ex datasalar för de studerande. Biblioteksresurserna är dock, liksom vid många andra högskolor, inte helt tillfredsställande, i synnerhet vad gäller litteraturförsörjning för mer avancerad forskning. Detta kompenseras dock i stor omfattning med hjälp av fjärrlån. I samtliga ämnen bedrivs nationellt och internationellt samarbete i form av bl a lärar- och forskarutbyte och internationella forskarnätverk.

Professur i engelska

De lärare och forskare som har vetenskaplig kompetens motsvarar delvis de kriterier som kan uppställas som mätinstrument: akademiska meriter, publicering av god kvalitet, externfinansierad forskning, projektmedverkan, nationella och internationella kontakter. Ämnet har tre lärare med forskarutbildning, varav två har doktorsexamen och en har avlagt den äldre licentiatexamen. Ingen av de nuvarande lektorerna har hittills uppnått docentkompetens. Vissa lokala medel för forskning finns. En lektor har nyligen erhållit externa projektmedel. Forskningens omfattning och kvalitet kan på basis av befintliga publikationer bedömas som skäligen goda i förhållande till tillgängliga forskningsresurser och befintlig forskarkompetens. Högre seminarier hålls i samarbete med övriga språkämnen.

Ämnets representanter framhöll vikten av att en eventuellt kommande professor skall delta i grundutbildningen samt arbeta med handledning av doktorander, vilket nu görs av forskare i Lund. Ett starkt önskemål är att kunna utöka skaran av aktiva forskare. Professuren avses ha språkvetenskaplig inriktning, vilket förefaller rimligt, eftersom det gäller etablering av en ensam professur i ett främmande språk.

Vår bedömning är att ämnet engelska vid högskolan i Växjö har stort behov av att förstärka grundutbildningens forskningsanknytning och kan sägas ha tämligen god kompetens och aktivitet på mellannivå. Ämnet har nu också goda förutsättningar att ytterligare stärka sin kompetens.

Förslag: Högskolan i Växjö ges rätt att inrätta en professur i engelska.

Professur i franska

De lärare och forskare som har vetenskaplig kompetens motsvarar delvis de uppställda kriterierna (jfr engelska). Ämnet har tre doktorskompetenta

lärare, varav en har docentkompetens. Två av lärarna åtnjuter forskningstid 50%. Den publicerade forskningen under senare år är dock inte särskilt omfattande.

Beträffande professurens inriktning (språkvetenskap) och förväntningarna på professorns insatser uttrycks samma önskemål som i engelska.

Vår bedömning är att franska tämligen väl motsvarar ett flertal av de uppställda kriterierna för inrättande av en professur. Grundutbildningen har ett klart behov av förstärkt forskningsanknytning och den befintliga vetenskapliga kompetensen är tämligen god.

Förslag: Högskolan i Växjö ges rätt att inrätta en professur i franska.

Professur i litteraturvetenskap

Ämnet motsvarar endast delvis de uppställda kriterierna (jfr engelska). Ämnet har fyra lektorer, varav dock ingen har docentkompetens. Ingen har f n forskningstid och ingen uppbär heller externa forskningsmedel, men en medarbetare har haft medel från HSFR på heltid i tre år. Den forskning som bedrivs kan i förhållande till förutsättningarna sägas vara både kvantitativt och kvalitativt tämligen god. En större monografi är under utgivning. Högre seminarier hålls regelbundet, till vilka även C- och D-studerande har tillträde.

Ämnet önskar sig en professur med inriktning mot nordisk, företrädesvis svenskspråkig, litteratur. De främsta motiv som uppges är behovet att bygga upp den egna forskningen och forskarutbildningen samt att skapa bredd och djup i ämnet.

Vår bedömning är att litteraturvetenskap har ett stort behov av att förstärka grundutbildningens forskningsanknytning, men f n saknar den forskar-kompetens på mellannivå, som bör finnas som stöd och komplement till en professur.

Förslag: Högskolan i Växjö ges för närvarande inte rätt att inrätta en professur i litteraturvetenskap.

Professur i historia

Ämnet motsvarar väl de flesta uppställda kriterierna för kompetens att inrätta en professur. Man har vad gäller vetenskaplig kompetens en stark personaluppsättning med två doktorkompetenta lektorer, varav en är docent. En tillträdande lektor är PhD och en lektor har en äldre licentiatexamen. Dessutom fungerar en professor emeritus som handledare, en person som redan tidigt gav ämnet en framträdande vetenskaplig profil. Forskningsmedel finns, bl a form av stöd från HSFR. Den forskning som bedrivs kan bedömas vara av god kvalitet och uppvisar både djup och bredd att döma av publikationslistan för de senaste åren. Högre seminarier bedrivs regelbundet. Livliga forskningskontakter bedrivs med forskare i ett antal länder.

Biblioteksresurserna anges vara relativt goda, särskilt i skandinavisk historia, tack vare den tidigare professorns insatser. Bristen på pliktexemplar får dock sägas utgöra ett litet minus för ämnets forskningspotential.

Ämnet vill få en professur både för att stärka grundutbildningen och för att fortsätta att bygga upp sin forskning. Vad man önskar sig är en professur i historia med inriktning mot regional problematisering av historiska förändringsprocesser. Förmodligen skulle dock en mer allmänt hållen professur i historia vara till större gagn vid etableringen av ämnet som forskningsämne. Å andra sidan skulle en allmänprofessur mycket väl kunna besättas av en person med den angivna specialkompetensen.

Vår bedömning är att historia i Växjö uppvisar goda förutsättningar i en rad avseenden för att inrätta en professur.

Förslag: Högskolan i Växjö ges rätt att inrätta en professur i historia.

Professur i matematik/tillämpad matematik

Högskolan i Växjö anhåller om att få inrätta en professur i matematik/tillämpad matematik med inriktning mot matematisk modellering inom fysik och teknik. Matematikämnet har alltid varit starkt vid högskolan och ämnet är väl försörjt såväl lokal- som utrustningsmässigt. Inom en nära framtid ökas lokalytan ytterligare. I området finns bl.a. en professor och tre docenter. Under den senaste tvåårsperioden har fem av lärarna publicerat sig internationellt. Nio doktorander, med en aktivitetsgrad överstigande 50 %, finns vid institutionen, flertalet av dessa knutna till den tekniska fakulteten

vid Lunds universitet. Det pågår en mycket aktiv högre seminarieverksamhet vid högskolan. Högskolans magisterexamensrätt i matematik/tillämpad matematik är av relativt sent datum. Antalet studerande på 60-80 poängsnivån är därför begränsat, för närvarande ett tiotal. Antalet förväntas emellertid öka kraftigt inom en nära framtid.

Förslag: Högskolan i Växjö ges rätt att inrätta en professur i matematik/tillämpad matematik.

Stockholm den 30 april 1996.

För bedömningsgruppen.

Madeleine Leijonhufvud

Bedömning av ansökan från Högskolan i Örebro om rätt att inrätta professorer

Regnr 65-320-95, 1996-04-30

Ansökan från Högskolan i Örebro om rätt att inrätta professorer

Högskoleverket har till bedömningsgruppen överlämnat en framställning från Högskolan i Örebro om rätt att inrätta professorer i engelska, historia, litteraturvetenskap, medie- och kommunikationsvetenskap, företagsekonomi, nationalekonomi, pedagogik, psykologi, socialt arbete, sociologi, statistik och statskunskap.

Bedömningsgruppen har tagit del av en omfattande dokumentation om högskolan, särskilt rörande de ämnen ansökan avser. Gruppen har vidare gjort ett besök vid högskolan den 11 och 12 januari 1996 och träffat högskolans ledning samt företrädare för lärare, forskare och studenter inom de aktuella ämnesområdena.

Efter en allmän beskrivning av högskolan följer här nedan beträffande envar begärd professur bedömningsgruppens kommentar och förslag till beslut.

Allmän beskrivning

Studenter

Högskolan i Örebro har ca 5.300 helårsstudenter 1994/95. Dessutom fanns 1994/95 närmare 90 forskarstuderande med hemvist på högskolan..

Magisterexamen

Högskolan har magisterexamensrätt i följande ämnen:

Engelska, historia, litteraturvetenskap, företagsekonomi, nationalekonomi, pedagogik, psykologi, socialt arbete, sociologi, statistik, statskunskap, elektroteknik, medie- och kommunikationsvetenskap och kulturgeografi.

Lärare

Genom avtal med Uppsala universitet har det inrättats nio professorer i ämnena: företagsekonomi, historia, litteraturvetenskap, nationalekonomi,

pedagogik, psykologi, sociologi, statistik och statskunskap. Via Göteborg finns en professur i socialt arbete. Högskolan har även två biträdande professorer.

Andelen forskarutbildade lärare är 31 procent vid hela högskolan. Inom samhällsvetenskap och humaniora är andelen drygt 50 procent

Policy

Högskolan i Örebro har ett fullständigt program för lärarutbildning, allt från grund- och gymnasielärarutbildning till skolläraryrket.

Ambitionen är att bli ett välrenommerat och kvalitativt erkänt universitet inom tio år med 10.000 - 12.000 studenter. Men vill dock helst inte bli större eftersom man vill behålla en "naturlig" mångvetenskap. Högskolan har inte och strävar inte efter en allomfattande regional profil. Däremot finns det och kommer att finnas områden med särskild regional bäring. Hit kan man till exempel räkna ett forsknings- och utbildningsprogram innehållande bl.a. forskning om och kring miljöfarligt avfall i kretsloppssamhället. Ett undantag kan vara MFA (miljöfarligt avfall) som kan bli en speciell profil för Örebro. Man planerar här två magisterprogram med denna inriktning, ett naturvetenskapligt och ett samhällsvetenskapligt. Högskolan samarbetar här med industrin (t.ex. SAKAB).

Ledningen ser professorsprogrammet som implementerats i samarbete med Uppsala universitet som en bra övergångslösning. Högskolan räknar med att ha ett 50-tal professurer om tio år.

Örebro vill inte ha en traditionell fakultetsindelning. Däremot vill man ha en kvalitetsbevarande organisation som fyller samma funktion som en fakultet. Forskningsnämnden vid Högskolan i Örebro har externa ledamöter för att öka förändringsberedskapen.

Högskolans ledning har som generellt krav att lärarna skall ha disputerat. Undantag kan dock göras för vissa utbildningar utan forskningstraditioner där tillgången på disputerade lärare är ringa. Exempel: idrott och hälsa. Forskningsnämnden anslår medel för att Högskolans adjunkter skall kunna bedriva forskarstudier. Men denna ambition måste vägas mot kravet på en ökad undervisningsbörda. C:a var tredje lärare bedriver forskning på sidan av sin undervisning.

Forskarna är organiserade i institutioner och däri i ämnen. Vissa av dem ingår dessutom i vissa mer eller mindre fast manifesterade grupper eller centra t.ex. Miljöfarligt avfall i kretsloppssamhället och riskhantering, Centrum för stadsmiljö, Arbetsvetenskapligt forum, Kvinnovetenskapligt forum, Novemus (förvaltningsforskning) och L-2000 Skolledarhögskolan. I den mån dessa centra är formaliserade finns de placerade vid institution.

Högskolan ger metod- och teorikurser inom forskarutbildningen. På sikt vill Högskolan även ha examensrätt i forskarutbildningen. Forskarutbildningen avses ske delvis i samarbete med andra högskolor.

Syftet med inrättande av professorer är att stärka grundutbildningen och forskarutbildningen. Ledningen menar att det är viktigt att etablera professorer som forskningsledare. Dessa har symbol- och attraktionsvärde. Organisationen måste i denna mening byggas från ”toppen”.

Professorsprogrammet är disciplinorienterat. Det är inte aktuellt att etablera en temaorganisation i Örebro. Man vill bygga på ämnesstrukturen och menar att det är viktigt att alla forskarna har en hemvist i sitt ämne.

Budgeten för bibliotekets hela verksamhet omfattar 14,3 milj kr 1996. Inköp av olika medier uppgår till 3,1 milj kr. Nya bibliotekslokaler är under uppförande. Tillgång till Internet finns och utbudet av databaser motsvarar universitetsbibliotekens.

Professorernas behov av kompletterande litteraturinköp prioriteras under innevarande budgetår och för kommande två år.

Professur i socialt arbete.

Ämnet socialt arbete i Örebro ingår i socionomutbildningen som omfattar upp till 60 p i detta ämne. På D-nivå studerar årligen c:a 60 st. Rätt att utfärda magisterexamen i ämnet socialt arbete gavs efter prövning år 1992. En omfattande undervisning ges på lägre nivåer i grundutbildningen. Ämnet finns med i det sk professorsprogrammet; en professur i ämnet med 80 % placering i Örebro har inrättats vid Göteborgs universitet. Tjänsten har utlysts och sökts av 7 personer. I Örebro finns 6 aktiva doktorander, varav två innehar doktorandtjänst. Lärarkåren innefattar fem disputerade lektorer (en f.n. tjänstledig), varav två är docenter, den ene bitr.professor.

Ämnet har i Örebro dels en inriktning mot samhällsarbete (Community Work), dels mot psykosociala frågor. Undervisningstraditionen i den förstnämnda inriktningen är obruten sedan socialhögskolans tid. Det finns ett stort intresse i länet för forskning och utbildning i detta ämne, som på ett särskilt sätt förenar teori och praktik. Det finns också en stor efterfrågan i samhället utanför högskolan på forskarutbildade i ämnet.

Forskningsaktiviteten i ämnet kan inte idag anses ha sådan styrka och omfattning att den motiverar att Högskolan nu inrättar en egen professur i ämnet. Man bör avvakta resultatet av den verksamhet som en kommande innehavare av den vid högskolan placerade Göteborgsprofessuren bygger upp. Genom denna bör för närvarande den önskvärda forskningsanknytningen av grundutbildningen kunna säkras.

Förslag: Högskolan i Örebro ges för närvarande inte rätt att inrätta en professur i socialt arbete.

Professur i företagsekonomi

Ämnet företagsekonomi ryms inom Institutionen för ekonomi, statistik, ADB (ESA). En professur i ämnet är under tillsättning. Sex lärare har disputerat, varav två har docentkompetens. Vidare finns två licentiat. Sjutton lärare är under forskarutbildning och därmed har företagsekonomi störst antal doktorander vid Högskolan i Örebro.

Ämnets utbildningsåtagande är omfattande. På C-nivån finns 120 studenter och på D-nivån studerar ett sextiotal elever.

Från institutionens sida framhålls att forskningstraditionen är svagt utvecklad och att verksamheten i huvudsak har varit inriktad mot utbildning. En kompetensutveckling har emellertid skett och målsättningen är nu att professorer skall generera ytterligare forskningsresurser.

Lärarsammansättningen inom ämnet företagsekonomi är ogynnsam mot bakgrund av den omfattande aktiviteten på C- och D-nivåerna. Ungefär hälften av C-studenterna undervisas t ex av doktorander. Ett problem är det ringa antalet lektorer med docentkompetens. Det relativt stora antalet doktorander aktualiserar också behovet av viss lokal handledning.

Sammantaget leder detta till slutsatsen att den professur som nu är under tillsättning är angelägen som en resurs för att utveckla en forskningstradition inom ämnet. På forskarutbildningsplanet kan professuren komplettera den utbildning som doktoranderna genomgår vid universiteten, men den huvudsakliga insatsen bör koncentreras till en konsolidering av C- och D-nivåernas forskningsanknytning.

Förslag: Högskolan i Örebro ges rätt att inrätta en professur i företagsekonomi.

Professur i nationalekonomi

Ämnet nationalekonomi ryms inom Institutionen för ekonomi, statistik och ADB (ESA). En professur inom det professorsprogram som etablerats mellan Örebro och Uppsala har nyligen tillsatts. Tre lärare har disputerat (ytterligare en tillkommer snart), varav en har docentkompetens. En lärare har lic-examen och två är under forskarutbildning. Fyra övriga lärare är verksamma inom ämnet. Kompetensmässigt har således ämnet en mer balanserad sammansättning än företagsekonomi. På C- och D-nivåerna antas sammantaget tio till tjugo elever per termin. Ett tiotal aktiva doktorander som varit verksamma inom ämnet finns i forskarutbildning vid olika universitet.

Från ämnets företrädare framhålls att en fortsatt ”balanserad expansion” förutsätter en god finansiering av forskningen inom ämnet, bl a för att upprätthålla kvaliteten på C- och D-nivåerna.

Den nyinrättade professuren kommer sannolikt att stärka ämnets legitimitet och rekryteringskraft. För den nuvarande lärarstaben är åtagandena på C- och D-nivåerna hanterbara.

Förslag: Högskolan i Örebro ges rätt att inrätta en professur i nationalekonomi.

Professur i statistik

Ämnet statistik ingår i Institutionen för ekonomi, statistik och ADB (ESA). Det finns en nyinrättad professur i statistik och två lärare har disputerat, varav en är docentkompetent. Fyra lärare är under forskarutbildning.

Utbildningsåtagandet har främst avsett de lägre grundutbildningsnivåerna. Antalet studenter på B-nivå är 15-25 per termin. På C-nivån finns sex studenter. Det finns två doktorander.

I jämförelse med företagsekonomi och nationalekonomi är således åtagandena ringa på de högre utbildningsnivåerna.

Förslag: Högskolan i Örebro ges rätt att inrätta en professur i statistik.

Professur i statskunskap

Ämnet statskunskap ingår i Institutionen för samhällsvetenskap. Det finns en nyinrättad professur i statskunskap och sju disputerade doktorer, varav en innehar en forskartjänst vid HSFR. Vidare finns tre odisputerade adjunkter, varav en är doktorand. Sex till åtta personer är projektanställda (varav fem doktorander).

Kompetensbredden bland lärarna är relativt stor. Samtliga lärare och handledare på de högre grundutbildningsnivåerna är disputerade, men ingen av lektorerna innehar formell docentkompetens. På C-nivån finns ett 25-tal elever och på D-nivån knappt femton studenter.

Den nuvarande lärarstaben är tillräcklig för åtagandena på C- och D-nivåerna, även om det vore önskvärt med fler docentkompetenta lärare. En professur kan ytterligare stärka forskningsanknytningen i grundutbildningen.

Förslag: Högskolan i Örebro ges rätt att inrätta en professur i statskunskap.

Professur i sociologi

Ämnet sociologi ingår i Institutionen för samhällsvetenskap. Det finns en nyinrättad professur i ämnet med 80 % tjänstgöring i Örebro och 20 % tjänstgöring i Uppsala. Vidare finns åtta disputerade lärare, varav två är docentkompetenta. Två lärare är adjunkter och det finns elva doktorander, varav flertalet är projektanställda. På C-nivån studerar ett tjugofemtal och på D-nivån ett tiotal studenter.

En professur kan ytterligare stärka forskningsanknytningen i grundutbildningen.

Förslag: Högskolan i Örebro ges rätt att inrätta en professur i sociologi.

Professur i psykologi

Ämnet psykologi ingår i Institutionen för samhällsvetenskap. Ämnet har en nyinrättad professur i psykologi (80 % Örebro, 20 % Uppsala). Vidare finns åtta universitetslektorer, varav två är docentkompetenta och en är bitr professor. En av docenterna är 50 % verksam och en är tjänstledig. Av övriga universitetslektorer är en disputerad och tre licentiat. Sammantaget har således ämnet psykologi jämförelsevis god lärarkompetens. Såväl forskning som utbildning är av hög kvalitet, något som förstärks av att man ingår i väletablerade nationella och internationella nätverk.

På C-nivån studerar ca 40-45 elever per läsår och på D-nivån ett knappt femtontal. Åtagandet på A- och B-nivåerna är relativt stort (230 resp 100 per läsår).

Förslag: Högskolan i Örebro ges rätt att inrätta en professur i psykologi.

Professur i pedagogik

Ämnet pedagogik ingår i Institutionen för samhällsvetenskap. Det finns en nyinrättad professur i ämnet i det professorsprogram som upprättats med Uppsala universitet (80-20 % konstruktion). För närvarande är en professor i tjänst på 25 %. Vidare finns fyra doktorer, varav en har docentkompetens. Tre av lärarna är odisputerade universitetsadjunkter.

På A-nivån studerar ett nittiotial elever och på B-nivån finns ca 60 studenter. På C-nivån utbildas ett tjugofemtal elever och på D-nivån åtta studenter. Sex till tio doktorander utbildas vid Stockholms och Uppsala universitet.

Ambitionen är att bedriva en vetenskapligt och utbildningsmässigt bred verksamhet, men med en spets eller profilering mot lärarutbildningarna.

Ämnet synes allmänt sett stå inför en konsolideringsfas, inte minst när det gäller forskningsanknytningen av grundutbildningen. Den nyinrättade professuren kommer då att kunna lämna ett viktigt bidrag.

Förslag: Högskolan i Örebro ges rätt att inrätta en professur i pedagogik.

Professurer i engelska, litteraturvetenskap, historia och medie- och kommunikationsvetenskap.

Alla ämnena har i varierande utsträckning internationella forskarkontakter och nätverksbildning. De infrastrukturella och personella förutsättningarna för de högre kurserna varierar kraftigt. Alla ämnen anger behov av förstärkning av litteraturbeståndet, samtidigt som alla prisar fjärrlånesystemets förträfflighet.

Som ett generellt minus kan noteras att ledningen, till skillnad från andra besökta högskoleorter, inte genom lokala insatser har lyckats kompensera den medelsbrist som språken har drabbats av inom det nuvarande finansieringssystemet till följd av otillräckliga "prislappar". Detta minskar förutsättningarna att genomföra en väl underbyggd forskarutbildning och därmed även högskolans attraktionskraft för sökande till eventuella språkprofessurer.

Professur i engelska

Ämnet har tre doktorkompetenta lärare, varav en är lingvist och två litteraturvetare. Två har nyligen disputerat och ingen av de tre har docentkompetens. Ingen av de anställda har någon forskningsstid. Någon forskningspublikation att tala om har inte hittills förekommit, ehuru en svag ljusning kan skönjas i och med de nyanställda lektorerna, som även ägnar sig åt att bygga upp en vetenskaplig verksamhet. Det högre seminarium som förekommer ägnas åt D-uppsatser.

Litteraturförsörjningen uppvisar klara brister med ett otillräckligt bestånd av både lingvistiska och litteraturvetenskapliga referensverk. Bristen är av naturliga skäl dock störst vad gäller beståndet av äldre anglistisk referenslitteratur.

Ämnet uttrycker intresse för att kunna knyta en professur till sig för att få en person med övergripande forskningsansvar som kan åstadkomma kompetenshöjning och forskningsanknytning och börja få till stånd forskarutbildning. Vad man önskar sig är en professur i engelsk språkvetenskap, vilket är klokt med tanke på att det rör sig om en ensam professur vid en engelsk institution i ett icke engelskspråkigt land.

Grundutbildningen i engelska har stort behov av förstärkt forskningsanknytning, men den befintliga kvaliteten är i vetenskapligt hänseende otill-

räcklig. Innan en professur inrättas, bör man först söka bygga upp en mer avancerad forskarkompetens på lektorsnivå och skapa övriga nödvändiga förutsättningar.

Förslag: Högskolan i Örebro ges för närvarande inte rätt att inrätta en professur i engelska.

Professur i historia

Ämnet har en professor utsedd av Uppsala universitet inom det s k professorsprogrammet samt dessutom tre disputerade lektorer, varav två har docentkompetens. Möjligheterna att forska i tjänsten är goda tack vare rådsstödda projektmedel. Ämnet har ett stort nationellt och internationellt nätverkssamarbete. En livaktig forskning bedrivs inom en rad områden. Publikationsmängden är omfattande, i form av såväl institutionsrapporter som externa publikationer.

Forskarutbildningen sköts på ett föredömligt sätt genom att en livaktig seminarieverksamhet har dragits i gång och att arbetsgrupper har bildats för forskarutbildningen och för antagningen av forskarstuderande. De studerande uttrycker stor uppskattning och entusiasm över sin professors närvaro och insatser.

Ämnet har sju antagna forskarstuderande. Flera av dessa är heltidsanställda eller timlärare i ämnet och bedriver forskarutbildning i starkt reducerad takt. Forskarutbildningskurser bedrivs med bistånd från de historiska institutionerna i Uppsala och Stockholm.

Ämnet har goda lokala arkivresurser samt tillgång till arkivmaterial via nya medier. En besvärande omständighet för ett historieämne är dock avsaknaden av pliktexemplar vid högskolans bibliotek, men detta upplevs inte av ämnesföreträdaren som något större problem.

Man vill få egen professur för att kunna ha forskningsförberedande inslag inom grundutbildningen och därmed integrera forskning och grundutbildning samt för att "skapa något nytt". Inrättande av en professur ses som ett "självklart steg i en akademisk mognadsprocess". Vad man önskar sig är en professur med allmän inriktning.

Våra intryck av ämnet historia i Örebro är överlag synnerligen positiva. Ämnet karakteriseras av hög befintlig kvalitet och stort behov av god forskningsanknytning inom grundutbildningen.

Förslag: Högskolan i Örebro ges rätt att inrätta en professur i historia.

Litteraturvetenskap

Studeraantalet per år på C/D-nivå är låg och produktionen av färdiga D-uppsatser är därför inte särskilt stor ännu. Antalet doktorander är litet, men rekrytering av sådana har nu påbörjats. Seminarieverksamhet för D-nivån bedrivs och ett högre forskarseminarium är under uppbyggnad. En speciell orienteringskurs ges på engelska för utländska studerande. Ett internationellt samarbete ska utvecklas. Ämnet har fyra lärare med postgradual utbildning. En är professor inom professorsprogrammet. Av de övriga tre har en docentkompetens i medie- och kommunikationsvetenskap. Den vetenskapliga nivån kan bedömas som tillfredsställande.

Ämnet vill inrätta en professur i litteraturteori med allmän inriktning. Behovet av en professur motiveras av ämnesrepresentanterna utifrån såväl grundutbildningens som forskarutbildningens behov.

Litteraturvetenskap i Örebro ger ett något splittrat intryck. Å ena sidan är medarbetarnas vetenskapliga kompetens överlag mycket god, vilket utgör en bra förutsättning för inrättande av en professur i egen regi. Å andra sidan är ämnet ganska svagt utvecklat, i vart fall i kvantitativt hänseende, vad gäller högre grundutbildningskurser och forskarutbildning. Den sidan av verksamheten håller dock nu på att utvecklas i positiv riktning.

Förslag: Högskolan i Örebro ges rätt att inrätta en professur i litteraturvetenskap.

Medie- och kommunikationsvetenskap

Ämnet har ett relativt stort antal C/D-studerande, men då magisterexamensrätt nyss har erhållits, är produktionen av D-uppsatser hittills ganska blygsam. F n är tre doktorander registrerade. Ämnet har tre lärare med doktorsexamen i olika ämnen, varav två har docentkompetens. En av dessa är biträdande professor. Dessutom har en lärare lic.-examen och norsk

cand. philol.-examen (motsvarande svensk lic.) Ämnet är tämligen nytt och lärarna har i allmänhet sin grundkompetens i olika andra ämnen och arbetar därför även inom flera andra ämnen vid högskolan. Högre seminarier ges i två serier, en intern och en med inbjudna gästforskare. En livlig forskningsverksamhet pågår, vilket tydligt framgår av ämnets publikationsförteckningar. Rådsstödda forskningsprojekt förekommer, bl a FRN-finansierade projekt kring kvinnors retorik och arbetarrörelsen och språket. Ämnet medverkar i olika internationella nätverk, bl a inom Erasmus, och har studenter på högre nivåer i bl a England och Holland. Ett särskilt internationellt studieprogram med femton utländska studerande per år har inrättats.

Då ämnet är nyetablerat i hela landet, är biblioteksresurserna i Örebro inte sämre än på andra håll. Biblioteksresurserna uppges vara tillfredsställande. Ämnet är synnerligen teknikberoende och ett multimediacentrum håller därför på att planeras.

Ämnet önskar sig en professur för att förstärka forskningsanknytningen i grundutbildningen och för att bättre kunna integrera sin verksamhet med dess spridda lärar- och forskarkompetens. Önskemålet är en allmän professur i medie- och kommunikationsvetenskap.

Medie- och kommunikationsvetenskap i Örebro framstår som ett livaktigt och vitalt ämne med god forskarkompetens och stora möjligheter att dra nytta av en professur inte minst för att förstärka grundutbildningens forskningsanknytning.

Förslag: Högskolan i Örebro ges rätt att inrätta en professur i medie- och kommunikationsvetenskap.

Stockholm den 30 april 1996.

För bedömningsgruppen.

Madeleine Leijonhufvud

Bedömning av ansökan från Mitthögskolan om rätt att inrätta en professur

Regnr 65-1162-95, 1996-06-14

Ansökan från Mitthögskolan om rätt att inrätta en professur i organisk kemi

Höskoleverket har till bedömningsgruppen överlämnat en framställning från Mitthögskolan om rätt att inrätta en professur i organisk kemi.

Bedömningsgruppen har tagit del av en omfattande dokumentation om högskolan, särskilt rörande det ämne ansökan avser. Gruppen har vidare gjort ett besök vid högskolan den 24 april 1996 och träffat högskolans ledning samt företrädare för lärare, forskare och studenter inom det aktuella ämnesområdet.

Efter en allmän beskrivning av högskolan följer här nedan bedömningsgruppens kommentar och förslag till beslut.

Allmän beskrivning

Studenter

Mitthögskolan har ca 10.000 studenter, varav ca 3.000 i distansutbildning. Omräknat i helårsstudenter blir det ca 7.000 studenter.

Mitthögskolan bedriver även ett sommaruniversitet med ca 1.500 studenter.

Utbildningen äger i huvudsak rum vid högskolans anläggningar i Sundsvall, Härnösand och Östersund.

Vid högskolan finns dessutom ca 130 doktorander knutna till olika universitetsinstitutioner.

Ca 50 procent av studenterna kommer från den egna regionen.

Magisterexamen

Högskolan har magisterexamensrätt i följande ämnen:

Företagsekonomi, media- och kommunikationsvetenskap, psykologi, socialt arbete, sociologi, statskunskap, systemvetenskap/ADB, kemi, elektroteknik, historia, matematik/tillämpad matematik, nationalekonomi.

Lärare

Högskolan har tre adjungerade professorer i ämnena forskningsinformation, kulturgeografi/turismvetenskap och systemanalys.

Vid högskolan finns även professorer i följande ämnen:

Journalistik. Denna tjänst är inrättad vid Umeå universitet med 80 procents tjänstgöring vid Mitthögskolan.

Matematik. Denna tjänst är under utlysning. Tjänsten är inrättad vid Umeå universitet med 50 procents tjänstgöring vid Mitthögskolan.

Informatik. Denna tjänst är under utlysning. Tjänsten är inrättad vid Umeå universitet med 80 procents tjänstgöring vid Mitthögskolan.

Systemvetenskap. Denna tjänst bygger på ett avtal, som nyligen sagts upp från Mitthögskolan, med Stockholms universitet om 50 procents tjänstgöring vid Mitthögskolan.

Dessutom har Mitthögskolan genom kontrakt knutit två professorer till högskolan för vissa uppgifter. Det är en professor i pedagogik och en i fasta tillståndets elektronik.

Policy

Mitthögskolans motto är ”uthållighet genom förändring” och ”distansoberoende och nätverk”. Högskolan har en inriktning mot miljö och entreprenörskap. Det senare behövs i en region med många småföretag. Högskolan är organiserad i fyra sektorer: socialt arbete och vård, naturvetenskap och teknik, ledarskap och lärande samt kommunikation och humaniora. Inom dessa sektioner finns ämnesinstitutioner.

En stor del av Mitthögskolans utbildning sker i basämnena. Den forskning som bedrivs syftar till att stödja magisterprogrammen. Forskningen är även ett vetenskapligt stöd för högskolans profilråden. Dessa är:

Naturresurser; Utbildning och forskning om t ex resurshushållning, skogen som resurs, om energiutnyttjande och produktion.

Mänskliga resurser; Utbildning och forskning inom vård och omsorg, inom ledarskapsutveckling och personlig utveckling.

Kommunikationsresurser; Personlig och medierad kommunikation samt infrastruktur. Även metoder och teknik för distansutbildning ingår.

Mitthögskolan har organiserat en speciell tågagn mellan Sundsvall och Östersund. Vagnen kallas ”braintrain” och är inredd som en arbetsplats och med möjligheter till seminarieverksamhet.

Professur i kemi/organisk kemi

Forskningen och undervisningen i kemi vid Institutionen för kemi och processteknologi är förlagd till Sundsvall. Inom ämnesområdena kemi och cellulosateknik finns ett tiotal lärare varav samtliga utom en är disputerade och två har docentkompetens. En av lärarna är biträdande professor i organisk kemi. Cirka tolv doktorander är knutna till verksamheten varav sex inom området organisk kemi och fyra inom området fysikalisk kemi. Forskningen, som är koncentrerad kring organisk kemi och yt- och kolloidkemi, stöds av flera kvalitetsgranskande forskningsfinansiärer såsom NFR, SJFR, Riksbankens Jubileumsfond och MISTRA. Den har dessutom regionalt stöd. Forskningsresultaten publiceras i den internationella litteraturen på vedertaget sätt. Utrustningsnivån är god med avseende på såväl forskning som grundutbildning och utökade lokaler är under uppbyggnad. Högskolan har magisterrättigheter i kemi och omfattande undervisning bedrivs på både C- och D-nivån, på den sistnämnda nivån framförallt inom organisk och fysikalisk kemi.

Förslag: Mitthögskolan ges rätt att inrätta en professur i kemi/organisk kemi.

Stockholm den 14 juni 1996

För bedömningsgruppen

Madeleine Leijonhufvud

Bedömning av ansökan från Mälardalens högskola om rätt att inrätta professorer

Regnr 65-2002-95, 1996-06-13

Ansökan från Mälardalens högskola om rätt att inrätta professorer

Högskoleverket har till bedömningsgruppen överlämnat en framställning från Mälardalens högskola om rätt att inrätta professorer i matematik, datateknik/realtidssystem, kemi/organisk kemi-kemiteknik och företags-ekonomi.

Bedömningsgruppen har tagit del av en omfattande dokumentation om högskolan, särskilt rörande de ämnen ansökan avser. Gruppen har vidare gjort ett besök vid högskolan den 29 april 1996 och träffat högskolans ledning samt företrädare för lärare, forskare och studenter inom de aktuella ämnesområdena.

Efter en allmän beskrivning av högskolan följer här nedan beträffande envar begärd professur bedömningsgruppens kommentar och förslag till beslut.

Allmän beskrivning

Studenter

Mälardalens högskola hade läsåret 1995/96 ca 6.500 registrerade studenter. Omräknat till helårsplatser motsvarar det ca 5.000 individer. Denna siffra inkluderar vårdutbildningen som finansieras av landstinget men utgör en egen institution inom högskolan.

Utbildningen äger i huvudsak rum vid högskolans anläggningar i Västerås och Eskilstuna. För läsåret 96/97 räknar högskolans ledning med att ha 3 200 helårsstudenter i Västerås och 2 200 i Eskilstuna. Dessutom äger utbildning rum i Ludvika, Nyköping och Katrineholm, totalt ca 200 studenter. Högskolans ger även utbildning på distans, ca 300 studenter.

Magisterexamen

Högskolan har magisterexamensrätt i följande ämnen:

Engelska, datateknik, datavetenskap/datalogi, företagsekonomi, historia, litteraturvetenskap, matematik/tillämpad matematik och tyska.

Mälardalens högskola planerar för att få magisterexamensrätt även i ämnena biologi, elektronik, energiteknik, miljöteknik, kemi/kemiteknik, ADB, franska, pedagogik, psykologi, sociologi, spanska och svenska.

Lärare

Av högskolans ca 300 lärare har 26 procent disputerat.

Högskolan har en adjungerad professur, åtta lärare med docentkompetens, 65 lärare med doktorsexamen, 10 lärare med lic-examen (flertalet med den äldre lic-examen), 15 doktorandtjänster och 25 doktorander/lärare.

Policy

Skolans båda huvudområden dvs humaniora/samhällsvetenskap och teknik/naturvetenskap finns på båda orterna. Lärarna reser mellan Västerås och Eskilstuna för att undervisa. Dock har utbildningen i Västerås en tydligare profilering mot teknik. Högskolan har ett väl utbyggt datanät mellan de båda orterna.

Mälardalens högskola betecknar sig som ett nätverksuniversitet. Eftersom högskolan ligger i två län, Västerås och Södermanland, samarbetar högskolan med båda länsstyrelserna liksom kommunerna i de båda länen. Högskolan har även ett utvecklat samarbete med andra högskolor och universitet liksom näringslivet. Högskolan har ett internationellt kontaktnät bestående av ca 60 universitet.

Högskolan är organiserad i nio ämnesinstitutioner. Dessa är i sin tur organiserade i två olika utbildningsnämnder. Ämnesområdena humaniora, ekonomi och ADB, vårdvetenskap, pedagogik och sociologi bildar en utbildningsnämnd. Ämnesområdena energiteknik, konstruktions och produktionsteknik, datateknik, matematik/fysik och elektroteknik bildar en utbildningsnämnd. Dessa nämnder sammanförs till en nämnd den 1 juli 1996. Dessutom finns en forskningsnämnd med prorektor som ordförande.

Högskolan har sedan länge ett samarbete med KTH beträffande civilingenjörsutbildningarna. Studenterna läser de två första åren vid Mälardalens högskola och fortsätter därefter på KTH. Ca 120 civ ingenjörer antas per år.

Ett liknande samarbete finns med Linköpings universitet för utbildningarna i industriell ekonomi och maskinteknik. Studenterna går de två första åren vid Mälardalens högskola i Eskilstuna och fortsätter därefter vid Linköpings universitet.

Mälardalens högskola räknar med att under FAF-perioden 97-99 expandera till 20 550 utbildningsplatser totalt under 3-årsperioden. Dessa beräknas fördelas enligt följande:

	93/94-95/96	97-99
Sam/hum	5.000	10.900
Nat/tekn	5.300	8.600
Underv	300	-
Vård	-	350
Basår	-	600
Design	-	100

Högskolans ledning skisserar på några utbildningsteman inför framtiden, t ex

- den humanistiska ingenjören
- människa - teknik - organisation
- människa - teknik - samhälle
- teknik - vård
- informationsdesign
- biologi och teknik i samverkan.

Högskolan räknar med en kraftig ökning av forskningsverksamheten. Forskningsbudgeten löper 95/96 på 23 milj kronor. 5,3 milj kommer från departementet, 1 milj från forskningsråd, 4 milj från näringslivet, 8 milj från regionala aktörer och 5 milj i anslag.

Högskolans ledning menar att forskningsanknytning i grundutbildningen ger vitalitet i utbildningen. En ambition är att bli bäst på FoU i regionen. Ett nära samarbete sker med företagens forskningsavdelningar i regionen.

Professorsprogrammet syftar till att utveckla en spetskompetens inom vissa områden.

Anslaget till biblioteket löper för budgetåret 95/96 på 6 938 000 kr, varav 1.800 000 kronor går till nyförvärv, 4.000 000 kronor till personalkostnader och 1.138 000 kronor till övrigt.

Professur i företagsekonomi

Framställan avser en professur med inriktning på allmän företagsekonomi.

Ämnet företagsekonomi finns representerat i ett antal utbildningar, nämligen det allmänna ekonomiprogrammet, det internationella marknadsföringsprogrammet och ADB-programmet. Det finns dessutom ett stort antal fristående kurser i företagsekonomi, och ambitionen är att utbilda över hela det företagsekonomiska fältet, från ekonomistyrning till marknadsföring och organisation.

En annan ambition är att koppla eller förankra utbildningarna lokalt, i näringsliv, organisationer och myndigheter. Det finns vidare en strävan att integrera utbildningarna med högskolans tekniska och naturvetenskapliga utbildningar. Som exempel på tvärvetenskapliga utbildningar nämns ekologisk ekonomi och industriell ekonomi.

Bland de tjugofyra lärare som tjänstgör full tid är två doktorander, femton personer adjunkter och övriga sju lektorer. Vidare finns sju deltidanställda lärare. Bland de totalt trettioen lärarna är endast sex disputerade, varav två innehar docentkompetens. Lärarsammansättningen inom ämnet är således ogynnsam. Ett stort problem är det ringa antalet disputerade lärare.

Ämnets utbildningsåtagande är relativt omfattande. På C-nivån studerar ett åttiotal helårsstudenter. På D-nivån är antalet studerande än så länge måttligt med ett femtontal helårsstudenter. Under 95/96 bedrevs på denna nivå enbart utbildning som fristående kurser. Nästa läsår ingår kursen för åk 4 på ekonomiprogrammet och då kommer antalet studerande att stiga.

Sammantaget leder det till slutsatsen att den angelägnaste uppgiften för närvarande är att öka antalet disputerade lärare. Den nuvarande lärarbesättningen med två docenter torde ha tillräcklig kompetens för att garantera grundutbildningens forskningsanknytning på C- och D-nivå. Inrättande av en professur bör

därför anstå i avvaktan på en konsolidering av den generella kompetensnivån bland lärarna så att även de lägre grundutbildningsnivåernas forskningsanknytning kan säkras.

Förslag: Mälardalens högskola ges för närvarande inte rätt att inrätta en professur i företagsekonomi.

Professur i matematik

Vid institutionen för matematik och fysik finns ca femton tillsvidareförordnade lärare inom området matematik/tillämpad matematik med heltidstjänstgöring vid högskolan, flertalet av dessa stationerade i Västerås. Dessutom är två av fyra universitetsadjunkter stationerade i Västerås. Av institutionens två doktorander är en inskriven vid Tekniska högskolan och en vid Linköpings universitet. Av lärarna har åtta avlagt doktorsexamen och två licentiatexamen. Ingen av lärarna har formell docentkompetens. Tre av lärarna är aktiva forskare i bemärkelsen att de kontinuerligt publicerar sig i den internationella litteraturen. Forskningen stöds bl.a. med medel från den rörliga resursen vid Uppsala universitet och två av lärarna har 50 % tjänstgöringsnedsättning för forskning finansierat av NFR. Institutionen ger ett mycket stort antal kurser på A/B nivån inom naturvetenskapliga och tekniska program och undervisningens kvalitet får genomgående goda vitsord. Högskolan har magisterrättigheter i matematik med angränsande områden tillämpad matematik, numerisk analys, matematisk statistik och optimeringslära. Antalet på C/D nivån är emellertid för närvarande litet. Av denna anledning, och mot bakgrund av att forskningsverksamheten ännu är av begränsad omfattning, är behovet att för närvarande inrätta en professur mindre angeläget.

Förslag: Mälardalens högskola ges för närvarande inte rätt att inrätta en professur i matematik.

Professur i datateknik med inriktning mot realtidssystem

Vid institutionen för datateknik har forskningen fokuserats kring realtidssystem. Fem av institutionens lärare är aktiva forskare inom området och tre av adjunkterna är under forskarutbildning. Utöver dessa finns det ytterligare fem forskarstudier inom området realtidssystem, alla med en aktivitetsgrad över 50 %. Tre av dessa är inskrivna vid Uppsala universitet, en vid Tekniska högskolan och en vid Linköpings tekniska högskola. Forskningen

stöds av ett flertal externa finansiärer såsom NUTEK, utbildningsdepartementet, KK-stiftelsen och olika verksamheter inom ABB. Institutionen har magisterrättigheter i datateknik/datalogi.

Trots att dessa rättigheter är av relativt sent ursprung är ett stort antal studenter aktiva på C- och D-nivån. Under höstterminen 1995 var ca 50 st studenter registrerade på kurser på D-nivå.

Förslag: Mälardalens högskola ges rätt att inrätta en professur i datateknik med inriktning mot realtidssystem.

Professur i kemi/organisk kemi-kemiteknik

Forskning och undervisning i kemi och kemiteknik vid Mälardalens högskola är en relativt nystartad verksamhet. Den är koncentrerad till Eskilstuna och förlagd i ombyggda industrilokaler. En kraftig utökning av lokalytan är under genomförande. Forskningen och även i viss mån undervisningen är inriktad mot organisk kemi och bioteknik. Inom detta område finns tre aktiva disputerade lärare varav en med formell docentkompetens. Dessutom finns en nydisputerad lärare med än så länge i huvudsak undervisningsåligganden. Tre doktorander är knutna till institutionen. Forskningen stöds bl.a. av NFR och Uppsala universitet. Grundutbildning ges inom områdena kemi och processkemi. Under de senaste åren har antalet nybörjarplatser ökat kraftigt. Högskolan har inte magisterrättigheter i kemi. Ledningen för högskolan har tydligt uttalade ambitioner för kemiämnet. Beslut har redan tagits om att inrätta ytterligare tre lektorstjänster. Då dessa är tillsatta kommer institutionen ha en betydligt större kompetensbredd inom kemi/bioteknikområdet än vad som nu är fallet. Detta kommer också att öka möjligheterna att utöka omfattningen av undervisningen på C/D-nivån. I avvaktan på dessa tillsättningar och på att högskolan erhåller magisterrättigheter i kemi bör inrättandet av en professur anstå.

Förslag: Mälardalens högskola ges för närvarande inte rätt att inrätta en professur i kemi/organisk kemi-kemiteknik.

Stockholm den 14 juni 1996

För bedömningsgruppen

Madeleine Leijonhufvud

Sammanställning över professurer, med fakultetsanknytning, som Högskoleverket givit högskolor rätt att inrätta

Högskolan i Kalmar

Professur knuten till **tekniska fakulteten** vid Lunds universitet
Teknisk miljövetenskap

(Högskoleverkets beslut 1996-05-22, reg nr 65-137-95).

Högskolan i Karlstad

Professurer knutna till fakulteter vid Göteborgs universitet:

Samhällsvetenskapliga fakulteten

Geografi/kulturgeografi

Företagsekonomi

Pedagogik

Informatik

Humanistiska fakulteten

Engelska

Litteraturvetenskap

Matematisk-naturvetenskapliga fakulteten

Kemi

(Högskoleverkets beslut 1996-05-22, reg nr 65-17-95).

Högskolan i Växjö

Professurer knutna till fakulteter vid Lunds universitet.

Samhällsvetenskapliga fakulteten

Företagsekonomi, särskilt ekonomistyrning

Sociologi

Pedagogik, med didaktisk inriktning

Humanistisk-teologiska fakulteten

Engelska

Franska

Historia

Matematisk-naturvetenskapliga fakulteten

Matematik/tillämpad matematik

(Högskoleverkets beslut 1996-05-22, 65-15-95).

Högskolan i Örebro

Professurer knutna till fakulteter vid Uppsala universitet

Samhällsvetenskapliga fakulteten

Företagsekonomi

Nationalekonomi

Statistik

Statskunskap

Sociologi

Psykologi

Pedagogik

Humanistiska fakulteten

Historia

Litteraturvetenskap

Professur knuten till **samhällsvetenskapliga fakulteten** vid Göteborgs universitet

Medie- och kommunikationsforskning

(Högskoleverkets beslut 1996-05-22, 1996-06-03. Reg nr 65-320-95).

Mitthögskolan

Professur knuten till **delfakulteten för kemi och kemiteknik** vid Kungl
Tekniska Högskolan
Organisk kemi

(Högskoleverket beslut 1996-08-14, Reg nr 65-1162-95).

Mälardalens högskola

Professur knuten till **teknisk-naturvetenskapliga fakulteten** vid Uppsala
universitet
Datateknik med inriktning mot realtidssystem

(Högskoleverkets beslut 1996-07-11, Reg nr 65-2002-95).

Totalt: 27 Professurer

Bilaga I

Högskolan i Kalmar
Rektor Örn Taube
Box 905
391 29 KALMAR

Birger Jarls gatan 43
Box 7851, S-103 99 Stockholm
Tfn/Phone: +46 8 453 70 00
Fax: +46 8 453 70 50

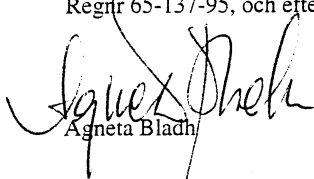
Bedömnings- och utredningsavd
Maivor Sjölund

Beslut
1996-05-22
Regnr 65-137-95
Kopia till rektor, Lunds universitet

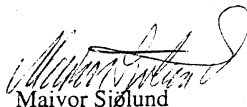
Beslut om rätt att inrätta en professur vid Högskolan i Kalmar

Högskoleverket beslutar att ge rätt till Högskolan i Kalmar att inrätta en professur i ämnet teknisk miljövetenskap. Professuren är knuten till tekniska fakulteten vid Lunds universitet.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektören på grundval av ett utlåtande från Bedömningsgruppen för inrättande av professurer den 30 april 1996, Regnr 65-137-95, och efter föredragning av utredaren Maivor Sjölund.

Agneta Bladh

Maivor Sjölund

Bilaga 2

Högskolan i Karlstad
Rektor Christina Ullenius
Box 9501
650 09 KARLSTAD

Birger Jarls gatan 43
Box 7851, S-103 99 Stockholm
Tfn/Phone: +46 8 453 70 00
Fax: +46 8 453 70 50
Bedömnings- och utredningsavd
Maivor Sjölund

Beslut
1996-05-22
Regnr 65-17-95
Kopia till rektor, Göteborgs universitet

Beslut om rätt att inrätta professurer vid Högskolan i Karlstad

Högskoleverket beslutar att ge rätt till Högskolan i Karlstad att inrätta professurer i ämnena geografi/kulturgeografi, företagsekonomi, pedagogik, informatik, engelska, litteraturvetenskap och kemi.

Professurerna är knutna till nedanstående fakulteter vid Göteborgs universitet:

Samhällsvetenskapliga fakulteten

Geografi/kulturgeografi
Företagsekonomi
Pedagogik
Informatik

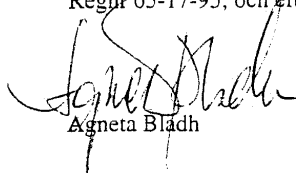
Humanistiska fakulteten

Engelska
Litteraturvetenskap

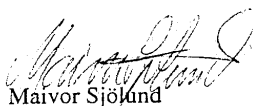
Matematisk-naturvetenskapliga fakulteten

Kemi

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektören på grundval av ett utlåtande från Bedömningsgruppen för inrättande av professurer den 30 april 1996, Regnr 65-17-95, och efter föredragning av utredaren Maivor Sjölund

Agneta Bladh

Maivor Sjölund

Bilaga 3

Birger Jarlsgatan 43
Box 7851, S-103 99 Stockholm
Tfn/Phone: +46 8 453 70 00
Fax: +46 8 453 70 50

Högskolan i Växjö
Rektor Bengt Abrahamsson
351 95 VÄXJÖ

Bedömnings- och utredningsavd
Maivor Sjölund

Beslut
1996-05-22
Regnr 65-15-95
Kopia till rektor, Lunds universitet

Beslut om rätt att inrätta professurer vid Högskolan i Växjö

Högskoleverket beslutar att ge rätt till Högskolan i Växjö att inrätta professurer i ämnena företagsekonomi, särskilt ekonomistyrning, sociologi, pedagogik med didaktisk inriktning, engelska, franska, historia och matematik/tillämpad matematik.

Professurerna är knutna till nedanstående fakulteter.

Samhällsvetenskapliga fakulteten vid Lunds universitet:

Företagsekonomi, särskilt ekonomistyrning
Sociologi
Pedagogik, med didaktisk inriktning

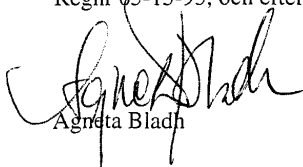
Humanistisk-teologiska fakulteten vid Lunds universitet:

Engelska
Franska
Historia

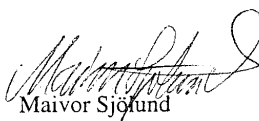
Matematisk-naturvetenskapliga fakulteten vid Lunds universitet:

Matematik/tillämpad matematik

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektören på grundval av ett utlåtande från Bedömningsgruppen för inrättande av professurer den 30 april 1996, Regnr 65-15-95, och efter föredragning av utredaren Maivor Sjölund.

Agneta Bladh

Maivor Sjölund

Bilaga 4

Högskolan i Örebro
Rektor Ingemar Lind
Box 923
701 30 ÖREBRO

Birger Jarls gatan 43
Box 7851, S-103 99 Stockholm
Tfn/Phone: +46 8 453 70 00
Fax: +46 8 453 70 50

Bedömnings- och utredningsavd
Maivor Sjölund

Beslut
1996-05-22
Regnr 65-320-95
Kopia till rektor, Göteborgs universitet

Beslut om rätt att inrätta en professur vid Högskolan i Örebro

Högskoleverket beslutar att ge rätt till Högskolan i Örebro att inrätta en professur i medie- och kommunikationsforskning. Professuren är knuten till samhällsvetenskapliga fakulteten vid Göteborgs universitet.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektören på grundval av ett utlåtande från Bedömningsgruppen för inrättande av professurer den 30 april 1996, Regnr 65-320-95, och efter föredragning av utredaren Maivor Sjölund.

Agneta Bladh

Maivor Sjölund

Bilaga 5

Birger Jarlsgatan 43
Box 7851, S-103 99 Stockholm
Tfn/Phone: +46 8 453 70 00
Fax: +46 8 453 70 50

Högskolan i Örebro
Rektor Ingemar Lind
Box 923
701 30 Örebro

Bedömnings- och utredningsavd
Maivor Sjölund

Beslut
1996-06-03
Regnr 65-320-95
Kopia till rektor, Uppsala universitet

Beslut om rätt att inrätta professorer vid Högskolan i Örebro

Högskoleverket beslutar att ge rätt till Högskolan i Örebro att inrätta nedanstående professorer med följande fakultetsanknytning:

Samhällsvetenskapliga fakulteten vid Uppsala universitet:

Företagsekonomi
Nationalekonomi
Statistik
Statskunskap
Sociologi
Psykologi
Pedagogik

Humanistiska fakulteten vid Uppsala universitet

Historia
Litteraturvetenskap

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektören på grundval av ett utlåtande från Bedömningsgruppen för inrättande av professorer den 30 april 1996. Regnr 65-15-320-95, och efter föredragning av utredaren Maivor Sjölund.

Agneta Bladh

Maivor Sjölund

Bilaga 6

 HÖGSKOLEVERKET
National Agency for Higher Education

Birger Jarls gatan 43
Box 7851, S-103 99 Stockholm
Tfn/Phone: +46 8 453 70 00
Fax: +46 8 453 70 50

Mitthögskolan
Rektor Kari Marklund
851 70 Sundsvall

Bedömnings- och utredningsavd
Maivor Sjölund

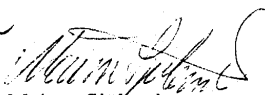
Beslut
1996-08-14
Regnr 65-1162-95
Kopia till rektor, KTH

Beslut om rätt att inrätta en professur vid Mitthögskolan

Högskoleverket beslutar att ge rätt till Mitthögskolan att inrätta en professur i organisk kemi. Professuren är knuten till delfakulteten för kemi och kemiteknik vid Kungl Tekniska Högskolan.

Beslut i ärendet har fattats av generaldirektören på grundval av ett utlåtande från Bedömningsgruppen för inrättande av professurer den 14 juni 1996, Reg nr 65-1162-95, och efter föredragning av utredaren Maivor Sjölund.

Agneta Bladh

Maivor Sjölund

Bilaga 7

Birger Jarlsgatan 43
Box 7851, S-103 99 Stockholm
Tfn/Phone: +46 8 453 70 00
Fax: +46 8 453 70 50

Bedömnings- och utredningsavd
Maivor Sjölund

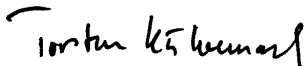
Beslut
1996-07-11
Regnr 65-2002-95
Kopia till rektor, Uppsala universitet

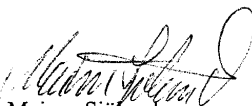
Mälardalens högskola
Rektor Hasse Odenö
Box 883
721 23 Västerås

Beslut om rätt att inrätta en professur vid Mälardalens högskola

Högskoleverket beslutar att ge rätt till Mälardalens högskola att inrätta en professur i ämnet datateknik, med inriktning mot realtidssystem. Professuren är knuten till Teknisk-naturvetenskapliga fakulteten vid Uppsala universitet.

Beslut i ärendet har fattats av tf generaldirektören på grundval av ett utlåtande från Bedömningsgruppen för inrättande av professurer den 13 juni 1996, Regnr 65-2002-95, och efter föredragning av utredaren Maivor Sjölund.

Torsten Kälvmemark

Maivor Sjölund